

4 «БОБУРНОМА»ДА
ТАЪРИХНАВИСЛИК
САНЪАТИ

ТОШПҮЛАТ
МАТКАРИМОВ:

5 “ҲАККАЛАМА-
ДУККАЛАМА”
ЎЗИМИЗНИНГ
РЭП ЭМАСМИ?

5

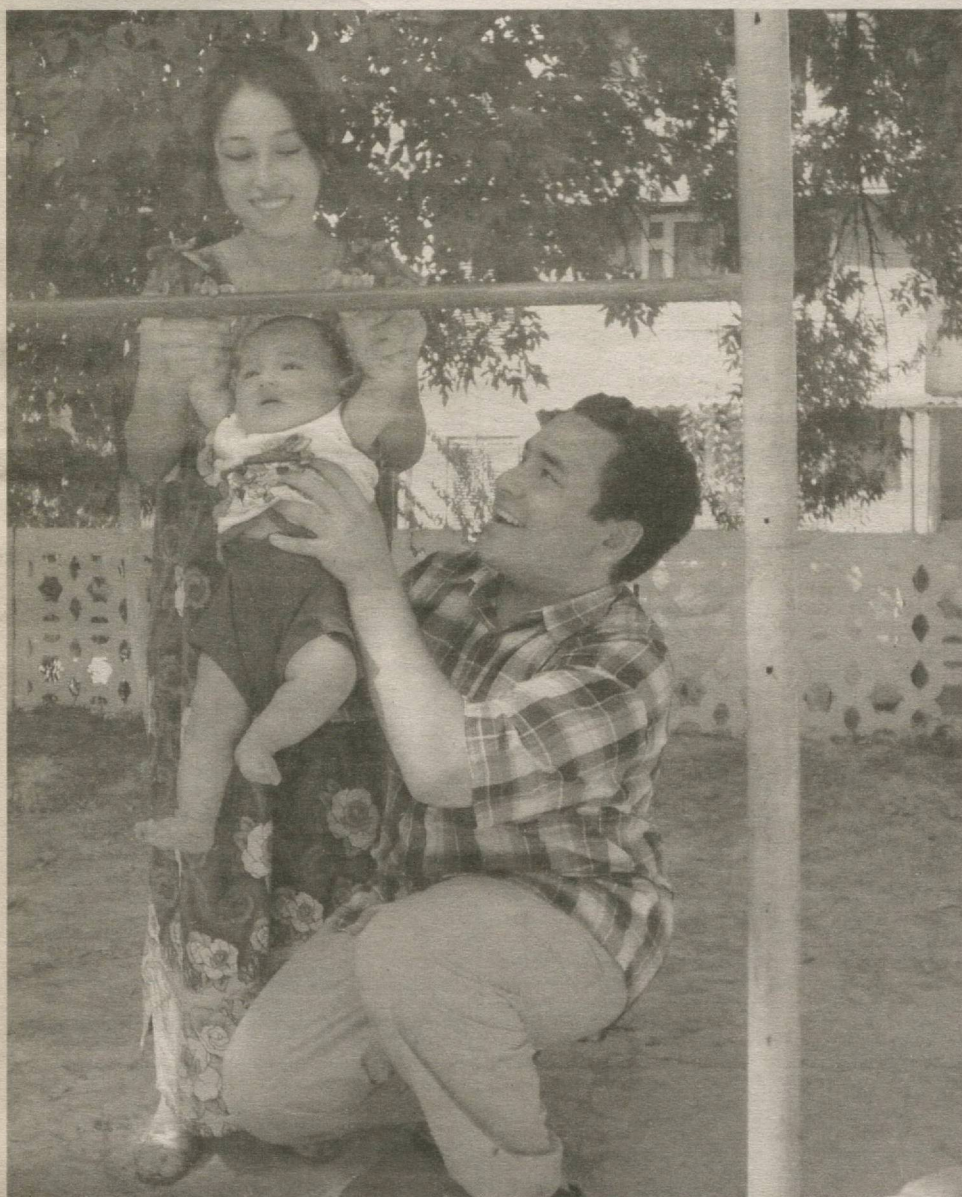
7 ОИЛАЛИ
ЖУВОНМАН,
ЛЕКИН...

БОРГА ҲАШАМ,
ЙЎҚҚА ТОМОША

12

СОҒЛОМ МИЛЛАТ — СОҒЛОМ КЕЛАЖАК

*Чўққилардан виқор кетмас, қор кетмас,
Қоялардан қийғир кетмас, сор кетмас.
Бир боласи ўсиб, полвон бўлгунча
Бир отадан заҳмат кетмас, кор кетмас...*

КЕЧА:

→ 9 февраль ҳар йилги анъанага биноан Ватанимизнинг барча ҳудудларида Алишер Навоий таваллуд кўни сифатида кенг нишонланди. Пойтахтимиздаги Алишер Навоий номидаги Миллий боғда улуг зот ҳайкали пойида ушбу санага бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

БУГУН:

→ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Корея Республикаси Президенти Ли Мён Бакнинг таклифига кўра давлат ташрифи давом этмоқда.

→ Яқиндагина дзюдо бўйича Жанубий Кореянинг Сувон шаҳрида бўлиб ўтган халқаро турнирда олтин медаль соҳиби бўлган ҳамюртимиз Ришод Собиров Францияда яқунланган “Катта дубулга” туркумига кирувчи нуфузли мусобақада ҳам муваффақиятли қатнашиб, кумуш медални қўлга киритди.

ЭРТАГА:

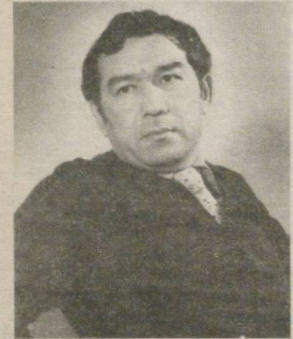
→ Президентимизнинг “Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучларига фуқароларни навбатдаги чақирув ҳамда муддатли ҳарбий хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган ҳарбий хизматчиларни хизматдан бўшатиш тўғрисида”ги қарори асосида жойларда йигитларни ҳарбий хизматга кузатиш маросимлари уюшқоқлик билан давом этмоқда.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДД:

Дўст йўқ жойда хайрихоҳ ҳам азиздир	2
Математикадан амалий санъатга қадар	3
Йиқилганни тепмайлик	3
Озгинларга олти маслаҳат	6
Теледастурлар	8–10
«Эҳ, биз — катталар...»	11
«Маъзар» параст куда холалар	12
Тақдир билан ҳазиллашиб бўлмайди	12
Қадр топмаган ихтирочи	13
Ўғил жафоси ота хатосидан эмасми?	15
Бахтсизликнинг бошланиши	16

ОИЛА ДАРСХОНАСИ

1. Сизнингча, ўзбек oilаси қандай бўлиши керак?
2. Oilада отанинг ўрни нималарда намоён бўлади? Онанинг-чи?
3. Замонавий oilа учун қадимий қадриятлардан қайсыларини зарур деб ҳисоблайсиз?
4. Фарзанд тарбиясида қаттиққўл бўлиши керакми?

Шодмон ОТАБЕК,

ёзувчи, «Шуҳрат» медали соҳиби:

1. Менимча, ўзбек oilасида, энг аввало, ўзаро меҳр-муҳаббат, оқибат, шарқона одоб, ахлоқ устувор бўлмоғи лозим (Шарқнинг Фарбдан устунлиги ҳам шунда). Чунки ўз яқинларини эъзозлай олган одамгина бошқаларнинг қадрига етади. Аслида, яқинларга меҳр қўйиш осон эмас. Чунки ҳамма камчиликлари, инсоний ожизликлари яққол кўриниб туради-да.

Одамзод ҳар қандай замонда ҳар доим меҳрга, ҳурмат-эътиборга

САВАЛАГАНИМНИ КУЛИБ ЭСЛАШАДИ

интик-интизор бўлиб яшайди. Гоҳ бошига мушкулот тушган одамга яқин дўст эмас, оддий бир хайрихоҳ ҳам асқотиши мумкин.

Ҳақиқий ўзбек oilасида асрий маданий меросимиз, ўлмас қадриятларимиз ҳам ҳурмат қилиниши, авлодлар қонига синдирилиши лозим. Бундай oilада китоб катта маънавий бойлик ҳисобланади, мутолаа завқ-шавқ манбаига айланади.

2. Oilада отанинг ўрни бекиёс. Асосан аёл муаллимлар ишлайдиган мактабларда болаларнинг интизоми пастроқ бўлиши, ҳақиқий эркаклик сифатлари кечроқ шаклланиши ҳам бежиз эмас. Фақат отагина айтиши лозим бўлган тарбиявий ўғитлар бор. Илму хунарга илос, меҳнатсеварлик, мардлик, жасурлик, инсоний ғурур аввало отадан юқади. Зарарли одатлардан болани эҳтиёт қилмоққа ҳам аввало ота бурчли. Унинг ўзи ичса, чекса, боласига бу борада қандай қилиб тўғри йўл кўрсатиши мумкин?

Тарбияда онанинг ҳам ўрни отаникидан кам эмас. Ота оилани боқиш учун ўзини ўтга-чўққа уради, шу боис уйда камроқ бўлади, тарбияга вақти етмаслиги мумкин. Шунда, табиийки, болага онанинг таъсири кучлироқ бўлади. Кўполроқ туюлса ҳам шундай бир мақолни эслатмоқчиман: «Отаси жинни — биттаси жинни, онаси жинни — ҳаммаси жинни».

Oilада келинларим — Севара, Наргиза, Хуршидаларни «Ҳозир қандай китоб ўқяписизлар? Набирала-

римга қанақа шеър, эртак ўргатаёписизлар? Боланинг вақти бекор, беҳуда ўтмасин, ўйинида ҳам маъно мазмун бўлсин! Нуқул телевизор кўравермасин. Уларнинг келажаги га асосан сизлар жавобгарсизлар», дея муттасил тергаб, талаб қилиб тураман. Улар ҳам мени тўғри тушунишади, оғринмайди.

3. Ота-онани ҳурмат қилиш, розилигини олиш (ота рози — худо рози), Ватанини муқаддас санаш, комил инсон бўлишга интилиш ҳар қандай замонда ҳам эскирмайдиган қадрият ҳисобланади.

4. Фарзандлар тарбиясида қаттиққўллик билан меҳр-муҳаббатни омикта қилган ҳолда иш тутган маъқул. Дарвоқе, бу борада ўз тажрибамни айтиб бера қолай. Уч ўғлим бор. Азамат ва Алишер рассом. Ижоди билан анча танилиб қолишди. Болалигида уларни рассомлик тўғрисида олиб борганман. Таниқли мусавирлар — Рўзи Чориев, Алишер Мирзаев, Акмал Нурнинг устоналарида бўлиб, маслаҳатларини олишган. Бола барибир болада, тенгдошларининг кўчада ўйнаб, тўп тепиб юрганига ҳаваси келиб, гоҳ тўғракача боргиси келмай қоларди. Шунда мен аввал яхши гапириб, машғулотга бориш зарурлигини ўқитар, улар эса норози бўлиб, «Бизни мажбуран рассом қилмоқчимисиз?» дея гап қайтаришарди. Шундай пайтларда жаҳлим чиқиб, энгилгина савалардим ҳам. Энди улар ўша кунларни кулиб эслашади, «Ота, ўшанда тўғри қилган экансиз», дейишади...

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

3 май — Жаҳон матбуоти эркинлиги кунига бағишланган бу танловга 2009 йилнинг 31 мартдан 2010 йилнинг 31 мартгача — бир йил давомида газета ва журналларда босилган, радио орқали эфирга узатилган ҳамда телевидениеда кўрсатилган ва интернет нашрларида берилган материаллар 2010 йилнинг 10 апрелигача қабул қилинади.

Танлов голиблари учун қуйидаги мукофотлар таъсис этилган:

Журналистика соҳасида бош миллий мукофот. Голиб махсус диплом, «Олтин қалам» кўкрак нишони, статуеткаси ва Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам иш ҳақининг 200 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланади.

Асосий мукофотлар:
Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (телевидение — 1, 2, 3-ўринлар);
Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (радио — 1, 2, 3-ўринлар);

Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (даврий матбуот — 1, 2, 3-ўринлар);
Энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (интернет-журналистика — 1, 2, 3-ўринлар).

Биринчи ўринни олган голиблар диплом, «Олтин қалам» кўкрак нишони, статуеткаси ва энг кам иш ҳақининг 160 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Иккинчи ўринни олган голиблар диплом, «Олтин қалам» кўкрак нишони, статуеткаси ва энг кам иш ҳақининг 140 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Учинчи ўринни олган голиблар диплом, «Олтин қалам» кўкрак нишони, статуеткаси ва энг кам иш ҳақининг 120 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Рағбатлантирувчи мукофотлар доирасидаги номинациялар:
— журналистика ривожига қўшган ҳиссаси учун;

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА «ОЛТИН ҚАЛАМ» V МИЛЛИЙ МУКОФОТИ

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази билан ҳамкорликда миллий ва халқаро журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммалаштириш, ОАВ ходимлари фуқаролик позициясини намоён этишлари учун шариоит яратиш ҳамда журналистларда танқидий фикрлашни ва ижодий фаолиятга янгица ёндашувларни шакллантириш мақсадида «Олтин қалам» V Миллий мукофоти учун халқаро танловни ўтказди.

- фаол фуқаролик позицияси учун;
- ижтимоий-сиёсий мавзудаги энг яхши тахлилий материал учун;
- ижтимоий-иқтисодий мавзудаги энг яхши тахлилий материал учун;
- Баркамол авлод йилгига бағишланган энг яхши материал учун;
- маънавий-маърифий мавзудаги энг яхши материал учун;
- ҳарбий-ватанпарварлик мавзудаги энг яхши материал учун;
- энг яхши журналистик текширув учун;
- мураккаб шароитларда (фавқуллода вазиятлар, атроф-муҳит ва экология муаммолари) тайёрланган энг яхши репортаж учун;
- энг яхши режиссёрлик иши учун;
- энг яхши матбуот хизмати;
- энг яхши фоторепортаж учун;
- энг яхши карикатура учун;
- чет эллик журналистнинг Ўзбекистон тўғрисидаги энг яхши материали учун.

Рағбатлантирувчи номинациялар бўйича голиблар диплом, статуетка ва энг кам иш ҳақининг 80 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Шунингдек, қатор халқаро ташкилотларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари ҳам ўз рағбатлантирувчи мукофотларини таъсис этган.

Танловга теле-, радио-, босма материаллар ҳамда интернет нашрларида эълон қилинган ишлар тақдим этилади (5 тадан кам бўлмаслиги керак).

Телевидение бўйича видео-мате-

риаллар, ахборот ташувчи воситанинг қандай қилинишида бўлишидан қатъи назар, 3 минутдан 30 минутгача бўлиши керак.

Радиоэшиттиришлар (аудиокассета ёки системали диск) 5 минутдан 30 минутгача бўлиши керак. Матбуот ва интернет материаллари даврий нашрининг асл нусхаси ёки кўчирма нусхасида тақдим этилиши лозим.

Танловга юборилган материалларга қуйидагилар илова қилинади:

- муаллифнинг исми-шарифи, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот;
- муаллифнинг тураржойи, йи ва иш телефонлари;
- паспорт нусхаси.

Танлов голибларини мукофотлаш маросими Жаҳон матбуоти эркинлиги кунини 2010 йил 3 майда тантанали равишда ўтказилади.

Мукофот бир шахсга такроран берилмайди.

Материаллар «Олтин қалам» танловига деб кўрсатилган ҳолда қуйидаги манзилга жўнатилиши лозим;

Ўзбекистон Республикаси, 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси,
3-қават, 30, 35, 37-хоналар.
Телефонлар: 244-64-61;
244-64-62; 244-37-87.
www.journalist.uz

Оила ва жамият

ПОЧТАСИДАН

ҲАР ЖОЙНИ ЭТМА ОРЗУ!

Ўткнчи ҳою-ҳавасга берилиш, бир зумда бойиб кетишга ружу қўйиш ва ниҳоят, ҳар хил алдовларга ишониб оқибатида "Одам савдоси" деган жиноятнинг қурбони бўлаётганлар ҳақида бугунги кунда бежиз бонг урилмаяпти. Афсуски, бу иллатдан жабр кўраётганлар орасида юртдошларимизнинг ҳам учраётгани сир эмас. Ҳўш, бу муҳиш жиноятга қарши курашиш ва унинг олдини олиш учун қандай чоралар кўриш керак?

Тошкент тўқимачилик ва энгил санает институтида "Одам савдосига қарши кураш: "қуллик"ка рози бўлмаган!" мавзусида ўтказилган тадбирда айнан юқоридаги каби салбий ҳолатлар хусусида сўз юритилди. Унда ҳорижий давлатларга турли йўллар билан чиқиб кетиб, охир-оқибат, одам савдоси жабрдийдасига айланган фуқароларга яқиндан ёрдам бераётган "Истиқболли авлод" ёшлар ахборот-маърифат маркази мутахассиси Умида Каримова мазкур нодавлат нотижорат ташкилоти томонидан амалга оширилаётган хайрли ишлар ҳақида маълумот берди. Рухшунос Дилфуза Йўлдошева эса бу борада ёшлар ўртасида кўпроқ тарғибот ишларини олиб бориш лозимлигини алоҳида таъкидлади.

Тадбирда Яққасарой туман хотин-қизлар кўмитаси, "Маҳалла" жамғармасининг туман бўлими вакиллари, маҳалла маслаҳатчилари, институт ўқитувчилари ва талаба-ёшлар иштирок этишди.

Турсуной ТОЙИРОВА,
Тошкент тўқимачилик ва энгил санает институти хотин-қизлар кенгаши раиси.
Авазжон БЕКМУРUTOVA,
"Оила ва жамият" муҳбири.

РАҲМАТ АЙТСАК АРСИЙДИ

Гоҳида ўз кўзимиз билан кўрагимиз ёки эшитамиз, газеталарда ўқиб қоламиз: айрим йўналишлар бўйича қатнайдиغان автобус ҳайдовчилари шаҳар ичида ҳам «кимўзар»га бир-бирларини қулашаётгани ёхуд иложи борица ўқувчи-талабаларни миндирмасликка уринаётгани бор гап. Лекин...

Мен бугун сизларга баъзи бир ноинсоф ҳайдовчилар ўртак олса арзийдиган ҳолат ҳақида айтиб ўтмоқчиман. Деярли ҳар кун ишга пойтахтимиздаги 4-авторхонага қарашли 132-йўналишда қатнайдиغان автобусда бораман. Улар орасида 05710BF рақамли "ISUZU" автобуси ҳайдовчиси Аббор Азаматовнинг йўловчиларга бўлган салимий муомаласини кўриб, жуда хурсанд бўлдим. Айниқса, ҳар бир бекатда тўхтаган, "Илтимос биродарлар, кексаларга, ёш болали аёлларга жой беринг, бир-бирингизни иззат-ҳурмат қилинг!" деган илқ гапларини эшитган ҳар қандай дамнинг кўнгли кўтариллади.

Бошқа йўналишларда ҳам бизларга беминнат хизмат қилишни ўз шарафли бурчи эканлигини, йўловчилар айтган бир оғиз раҳмат катта мукофот ўрнини босишини англайдиган ҳайдовчилар кўпайса, нур устига нур бўлар эди.

Исроил НАБИЕВ,
йўловчи.

СЕШАНБА — МАСЛАҲАТЧИЛАР КУНИ

Қарши туманида 205 минг аҳоли яшайтган бўлса, уларнинг тенг ярмидан кўпрогини, яъни 104 мингга хотин-қизлар ташкил этади. Худудда 51 та ўзини ўзи бошқариш идоралари фаолият юртияпти, бу тармоқда ҳам аёлларнинг ўрни сезиларли даражада ошган.

Президентимизнинг Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш бўйича 2009–2013 йилларга мўлжалланган истиқболли қарорлари ҳамда яқиндагина имзоланган "Баркамол авлод йили" Давлат дастурига белгилаб берилган мақсад-вазифалар мазмун-моҳиятини кенг жамоатчилик ўртасида тарғиб этиш мақсадида туман хотин-қизлар кўмитаси ва "Маҳалла" жамғармасининг туман бўлими ҳамкорликда ҳар ҳафтанинг сешанбасини маслаҳатчилар кунини сифатида белгилаб, хайрли тадбирлар уюштирилаётгани ибратлидир. Ва бу вилоятнинг бошқа худудларида ҳам аънаёнага айланаб бормоқда.

Шавкат СУЛТОНОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири.
Қашқадар вилояти.

УЙ-МУЗЕЙИ ОЧГАН ОИЛА

ОДАМЛАР ОРАСИДА

экан ўзи?

Худди ана шундай саволларга жавоб топмоқ учун уларни кига йўл олдик. Мўъжазгина ховли. Она табиат ва мозийдан хикоя қилувчи турли манбалар, экспонатлар учун урта хона ажратилган.

«Табиий ҳам ашёлар жамланмаси» хонасининг бир тарафига қурилган ўсимликлар қўйилган бўлса, яна бир тарафида қадим давлрларда ота-боларимиз яшаган, ҳовлилар макети қамишлар ёрдамида тайёрланган. Қудук, ўчоқ, тандир ва ип йиғириш мосламалари ҳам акс этган.

«Замонавий амалий санъат дурдоналари» ва «Тарихга назар» деб номланган хоналарда эса юртимизнинг турли ҳудудларига хос бўлган миллий ҷунардчилик намуналари қўйилган. Нухат, мош, ловия, исирик, оқ ҷўхори ва бошқа ўсимликлар уруғларидан моҳирона йўл билан ишланган кўринишлар ажойиб санъат асаридан қолишмайди. Айниқса, атиргул ва мойчақлар маҳсус қурилган бўлса, табиий кўринишни йўқотмаган. Сопол лаганга ўрнатилган соат, тошга ишланган расмлар, Ургул кашталари, Кўкун хунармандлари томонидан ясалган қандақорлик буюмлари, патнислар, сопол кўзалар, самоварларнинг қадимги нусхалари

ва бир асрлар муқаддам ишлатилган дазмоллар, келинчақлар либоси, кўнра мусиқа асбоблари ҳар қандай кишини ҳайратга солиши табиий.

Ҳайронлигимизни барибир яширолмадик: аввалига хонадон соҳиби Бахтиёр ака Пўлатовдан сўрадик:

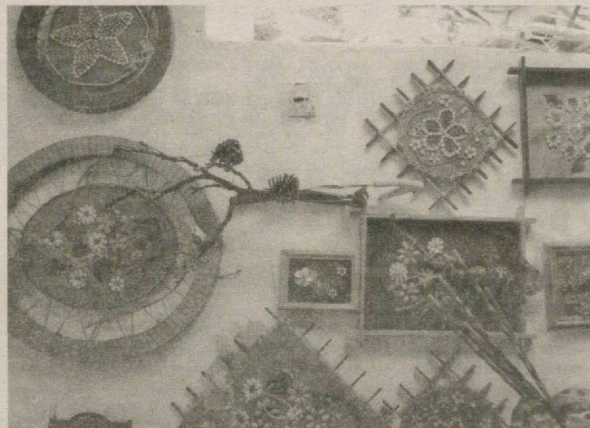
— Урта хонани маҳсус уй-музейи учун ажратиш шартми? Битта хонага ҳам сиздирса бўларди-ку!

— Биласизми, дунёда ҳар хил одамлар бор. Кимдир отга ишқибоз, биров эса қушга, яна кимдир техникага қизиқади. Ҳеч нарсага қизиқмагандан худо сақ-

мизни амалга оширдик. Музей учун йиққан материалларимиз кўпчилиги боис урта хонага жойлаштирдик.

ДИЛДОРА ОПА:

— Нимасини айтасиз, буларни йиғиш, тўплаш осон кечмади. Қаерга борсак, худди шундай нарсалар ҳақида сўраб-суриштириб юрдик. Қариндош-уруғлар, ҳатто беғоналар ҳам бизга кўмаклашди. Шу-да, қизим, бизнинг орттирган бойлигимиз. Фарзандларимиз, набираларимиз ҳам қизиқиб қолишди. Қўни-қўшиллар, мактаб ўқувчилари, айниқса, бош-

ласин. Тўғрими? Биз эр-хотиникимиз ҳам математик бўлганимиз учунми, хоббимиз деярли бир хил. Уч қизимизни ҳам уза-тиб, кўнглимиз тинчиган. Бундай музей очишни аввал ҳам ўйлаб қўйгандик, охири нијати-

ланғич синф болалари деярли ҳар кун келишади. Шоғирдларимиз ҳам кўпайиб қолди. Энди ўзлари ҳам йиғишяпти.

— Кўргазмаларда ҳам қатнашгандирсизлар?

— Наврўз сайллари ва бошқа

байрамларга таклиф этишади, кўчма экспонатларни олиб борамиз. Шизкувчилар кўп.

— Очиғи, айримлар сизларнинг бу савобли ишларингиз ҳақида эшитишса ёки ўқиб қолишса, кўнглига бирдан «Бирон манфаат ёки обрў кўришмоқчимикан?» деган савол келади.

БАХТИЁР АКА:

— Шундай деб ўйлайдиганлар дунёни пул билан, бойлик билан ўлчайди-да! Лекин бир оддий ҳақиқатни ҳам эсдан чиқармайлик, орамизда бутун умрини илму маърифатга, эзгуликка бахшида этганлар озми? Шундай экан, ўзимиздан эртанги авлодга нимадир қолдиришимиз керак-ку! Оллоҳга минг қатла шукрки, бизлар шунча йил ишлаб, дарс бериб кам бўлмадик. Обрўимиз, давлатимиз етиб ортади. Нијатимиз холис, бойлик тўплаш, ўзимизни кўз-кўз қилиш учун эмас, аксинча, келгуси авлодларимизга ўзимиздан муноси мерос қолдирмоқдир.

Севимли газетамиз орқали алоҳида эслатиб қўймоқчимиз: Уй-музейимизга ташриф буюрмоқчи бўлган барча юртдошларимиз, шу жумладан, хорижлик меҳмонлар учун ҳам хонадонимиз эшиги ҳамиша очик. Биз тўплаган бойлиқлар билан яқиндан танишиб, маънавий озук олсалар, кўнглимиз кўтарилади. Кириш мутлақо bepул!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Бешкапа маҳалласи, Султания кўчаси, 62- уй.

Барно МИРЗААХМЕДОВА, «Оила ва жамият» муҳбири.

БАНДЛИК ДАСТУРИ — АМАЛДА

УЧКЎПРИКДА УЧ МИНГ ИШ ЎРНИ

Учкўприклик Дилшод Ҳакимовнинг фермер бўлганига ўн йилча бўлиб қолди. Тўғри, аввалига айрим қийинчилик, муаммоларга ҳам дуч келинди. Лекин уч-тўрт йил орасида қилинган тинимсиз саъй-ҳаракатлар ўз мевасини бера бошлади.

— Иш фаолиятимизни дастлаб богдорчиликдан бошлаган эдик, — дейди «Ҳакимбой» фермер хўжалиги раҳбари Дилшоджон биз билан суҳбатда. — 1998 йили бог барпо этиш учун ажратилган майдонга энг сара мевали дарахлар — шафтоли, олма, ўрик, олхўри кўчатларини ўтказган эдик. Ерга меҳр билан қарасангиз у ҳам ўз саховатини сиздан аямас экан, қисқа муддат ичида дарахларимиз ҳосилга кирди. Кейин қишлоқ хўжалиги экинлари етиштиришни бошладик. Юртбошимизнинг 2006 йилдаги шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжалиқларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ҳамда рағбатлантириш, чорва молларини кўпайтириш билан боғлиқ қарори биз учун катта имконият майдонини очиб берди.

Айни пайтда «Ҳакимбой» фермер хўжалиги нафақат туманда, балки вилоят миқёсида ҳам анча танилиб қолди. Негаки, ҳозир хўжалиқда 150 бош қорамол, 17 мингдан ортиқ парранда боқиб, парваришланмоқда. Қолаверса, қишлоқ хўжалиги экинлари бўйича ҳам белгиланган режалар ошириб уддаланяпти.

— Энг муҳими, биргина Дилшоджон Ҳакимовнинг кўмаги ва жонқуярлиги тўғрисида юздан ортиқ киши иш билан таъминланган, — дейди Учкўприк туман Бандлиқ кўмаклашиш маркази раҳ-

бари Адҳамжон МўМИНОВ. — Бугунги кунда ана шундай ишбилармон йигитларнинг кўпаяётгани туфайли ҳукуратимиз томонидан Бандлик дастурида белгилаб берилган мақсад-вазифаларни амалга оширишга ҳаракат қилаёلمиз. БевоСИта ана шу дастуриламал асосида туман ҳокимлиги, туман прокуратураси ва бошқа ҳамкор идоралар билан биргаликда меҳнат ярмаркалари ташкил этаяпмиз. Бу ўтган йили жуда яхши самара берди. Яъни 2009 йилнинг ўзида уч мингга яқин иш ўринлари яратилиб, фуқаролар турли мулкчилик шаклидаги корхона ва ташкилотларга, фермер хўжалиқларига ишга жойлаштирилди. Шулардан 252 нафари ҳақ тўланадиган жамоат ишларига, 40 киши ўқишга, 213 нафари эса касаначиликка жалб этилди. 103 та кам таъминланган оилага bepул қорамол берилди. Бундай хайрли ишларни 2010 йилда ҳам изчил давом эттиришни режалаштирганмиз.

Дарвоқе, маколамиз муқаддимасини ёш тадбиркор Дилшоджон Ҳакимов фаолиятига оид ибратли мисоллардан бошлаган эдик. Бу ҳам бежиз эмас. Чунки Юртбошимиз ташаббуси билан «Баркамол авлод йили» деб номланган жорий йилда касб-ҳунарга ўрганаётган ва олий ўқув юртлири ҳамда коллежларни битириб чиқаётган ёш йигит-қизларни иш билан таъминлашга худди ана шундай ғайратли, ишбилармон йигитлар ўз ҳиссаларини қўшаверадилар.

Ноила ХОЛМАТОВА, «Оила ва жамият» муҳбири, Фарғона вилояти.

XXI АСР МУАММОСИ

ЙИҚИЛГАННИ ТЕПМАЙЛИК

Беш йил аввал ҳам «одам савдоси» деган иборани эшитганлар ҳайрон қолишарди. Негаки, бу жиноят бугунги кундагидек дунё аҳлини глобал хавф сифатида хавотирга солмаган эди. Лекин инсоният эрки, озодлигига қарши қаратилган ҳар қандай хавф-хатарнинг олдини олиш ва унга қарши курашда жаҳон ҳамжамияти ҳар доим бир мақсад йўлида бирлаша олади.

«Аср жинояти» сифатида талқин этилаётган ушбу ноқонуний хатти-ҳаракатларга қарши чора кўриш бўйича мамлакатимизда ҳуқуқий асослар яратилган ва қатор давлатлар билан бу долзарб масала юзасидан изчил халқаро ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилган. Мамлакатимиз Президентининг 2008 йил 8 июлда имзолаган «Одам савдосига қарши кураш самардорлигини ошириш бўйича чоралар тўғрисида»ги қарори ҳамда 2008 йил 17 апрелда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг «Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида»ги қонунда белгилаб берилган вазифалардан кўриниб турибдики, бу глобал муаммо республикамиз учун ҳам бевоСИта дахлдор. Албатта, одам савдоси трансмиллий яъни ҳеч қандай чегара ёки худуд билмайдиган хатарнок жиноятдир. Унинг асосий объекти — инсон, унинг ор-номуси, қадриқиммати билан чамбарчас боғлиқ. Буни эса ҳеч қандай баҳона, сабаб билан оқлаб бўлмайди.

Бундай жиноят қурбонига айланган ёки унга у ёки бу даражада алоқадор

деб топилаётган одамларнинг гап-сўзларини эшитиб ҳайрон бўласан, киши: «Катта пул ваъда беришган эди», «У ёққа борганимдан сўнггина алданганимни билдим», «Энди нима қилай, хорижлик эркакдан болам бор, қаерга мурожаат қилишни билмаётман» ва ҳоказо... Тўғри, одам яхши яшаш, рўзгор тебратиш, бойиб кетиш учун турли хил йўллар, чоралар излашди. Бундайларни ҳам фақат қоралаш, айблаш инсофдан эмас. Лекин «Кўпни кўриб фикр қил» деган мақол ҳам бежиз айтилмаган. Ахир, кўраёпмиз-ку, кунора телевизор ё радио орқали, газета-журналларда «одам савдоси» қурбонларининг аянчли қисматлари ҳақида туркум кўрсатув, материаллар намоийш этиляпти, ёзиляпти. Кўчакўйда ҳам мунтазам эшитяпмиз. Нега шулардан ўзимизга керакли хулосалар чиқармаймиз? Қачонки, ўзимиз ана шундайларнинг «алдов тўри»га илиниб, кўйиб қолсак, афсус чекамиз, кўз ёш тўкаемиз. Унда кеч бўлади.

Шунинг учун энг аввало ўз оилами, қариндош-уруғлар, қўни-қўшиллар, маҳалла-қўи орасида бу борада имкони борича қаерда ишлашимиздан қатъи назар, тўғри намаслаҳатларни берайлик. Мабодо ёнгинамиздаги инсон ана шу даҳшатли кўргуликка алданиб, адашиб дучор бўлганини билсак, эшитсак, ҳеч қачон уларни камситмайлик, жамоатдан айирмайлик. Аксинча, унга елкадош, кўмакчи бўлиш йўлларини излаёйлик.

Муҳаббат МАМАТОВА, Бўка тумани давлат нотариуси.

ГРУНГ

— Тошпўлат ака, биласиз, азал-азалдан ҳаммамизнинг уйимизда болагимиздаёқ халқона оҳангларга йўғрилган наволарни тинглаш урф бўлиб келган. Бу одат ҳозир ҳам давом этаётир. Умуман, оилада, айникса, фарзанд тарбиясида кўшиқнинг ўрни қанчалик муҳим деб ўйлайсиз?

— Кўшиқлар, ашулалар бугун ҳар хил ва жуда кўп. Энди беихтиёр савол туғилади: кўш, бугуннинг болалари қандай кўшиқларни эшитиб катта бўлапти? Аслида, тарбиянинг бу фаройиб усули она алласидан, эҳтимол, ундан ҳам олдинроқ бошлангандир? Болагимни яхши эсламан, радио орқали берилган мақом кўшиқларини эшитиб, билганимча хиргойи қилардим. Чунки онам шундай ашулаларни кўпроқ эшитар ва мен ҳам у кишига ёқадиган кўшиқларни айтсам-

рия, Маданият ёки Санъат институтлари, шунингдек, муסיқий лицей-коллежларда ҳам миллий муסיқа ва мақомларимизни ўрганишяпти. Биттасининг ёнига ўнтаси келиб кўшиляпти. Кечагина, ўн-ўн беш ёшида рэпни эшитиб юрган болакай энди, ақлини таниб боргани сайин ўзимизнинг оҳангларга қайта-япти. Чунки бу нарса қонимизда бор. Ёшларнинг бошқа оҳангларни эшитиши, таъсирланиши ёки тақлид қилиши бу ўткнчи ҳолат. Боладаги шундай истак-хоҳишларни ўзимизга мослаштирган ҳолда ривожлантириб, кучайтириш керак. Тасаввур қилинг, аслида рэп йўналишига хос бўлган кўшиқлар қадимда бизда ҳам бўлган дейиш учун асос бор. Масалан, миллий фольклорга хос “Ҳақкалама-дуккалама” деган термини олайлик. Оҳанг ниҳоятда ўйноқи ва айтилиши биланоқ беихтиёр ўйинга тушиб кет-

Йайраб, бошқача бўлиб кетишади. Шундан сезаманки, биз ижодкорлар халқ орасидан асл дурдоналарни излаб, топиб, уларни “рэпер болалар”имизга тақдим этишимиз керак экан.

Биз ҳозир ҳаммаёқда «рэп-рэп», деб ётибмиз-у лекин Анор Назаровнинг рэп йўналишида кўшиқ ёзганига 15 йил бўлганини биласизми? “Эшмат ўғли Мамажон!” деб бошланадиган кўшиқни ким эшитмаган, айтинг-чи? Дарс жараёнидаги воқеа шўх кўшиқ қилиниб, раҳматли Нуридин Ҳайдаров билан ҳамкорликда айтилган. Ўша кўшиқ ҳам рэп эди! Ва у ҳаммага маъқул келган. Ана шундай услубдаги болалар кўшиқлари кўпайишини чин дилдан истардим.

— Ана шу рэпчилар бу масалада ёрдам сўраб сизга мурожаат қилишса, уларга қизик беришга вақт ва имкон топаримизми?

бурилиш ясади. Бу бир халқона, одамларнинг юрагига яқин оҳанглар эди. Ўшанда оддий бир ҳақиқатни чуқур англаб етдим, яъни халқнинг ўзидан олиб, ўзига чиройли қилиб бериш керак экан. Шунинг учун ҳам, мана, эл-юрт орасида обрў топдим, “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист” деган фахрли унвонга сазовор бўлдим.

— Оилавий тарбияга боғлиқ яна бир савол: ҳозирги кунда одамларни, энг ёмони, болаларни чалғитадиган интернет, телевидение оҳангари, ҳар хил муסיқий оҳанглар ва бошқа замонавий электрон воситаларнинг таъсири ҳақида қандай фикрдасиз?

— Масалан, менинг ёшимдаги одам маза қилиб, бирор классик асарини ёки халқона ашуланими, боринги, маънавий озуқа берадиган дилбар суҳбатини эшитгиси келади. Бу — табиий. Лекин уйимиздаги фарзандимиз

ТОШПЎЛАТ МАТКАРИМОВ:

“ҲАҚКАЛАМА-ДУККАЛАМА” ЎЗИМИЗНИНГ РЭП ЭМАСМИ?

у, эшитиб, мақтаб кўйсалар деб орзу қилардим. Демокриманки, фарзандларимиз бизлар нимани тинглаётган бўлсак, шу оҳанглар руҳида ўсади. Уларга ёшлигиданоқ соғлом тарбиявий муҳитни яратишимиз керак. Агар уйимизда ҳар хил енгил-елли кўшиқлар ёзилган касета ё дискларни сақламасак, болаларимиз ҳам сизу биз эшитаётган маънили, мазмундор муסיқа ва кўшиқларини эшитишга мажбур бўлади. Очиги, буни ҳам бир тарбиявий кўникамага айлантириш вақти келмадимикан, деган ўйга бораяпман.

— Лекин болаларга мақом йўналишидаги кўшиқларни эшитиш бироз оғирлик қилмасмикан?

— Тўғри, уларга тўғридан-тўғри мажбурлаб эшиттириб бўлмайди. Чунки истасизми-йўқми, у боғчада, мактаб ё кўча-кўйда биз умуман ҳам қила олмай-диган муסיқа, ҳатто хиргойи қилишга арзимайдиган хашаки кўшиқларни эштади. Шунинг учун уларни бугунги кунда юртимизда мунтазам ўтказилаётган танлов ва фестиваллар дастурига кириштирилган, миллий дидни ўстирадиган кўшиқларга қизиқтириш керак. Масалан, “Янги авлод”, “Келажак овози” каби танловлар бунинг ёрқин мисоли ва фарзандларимизнинг ўз иқтидорларини намойён этиш учун ажойиб имкониятдир.

— Ҳозир кўчада болакайлардан бирортасини тўхтатиб, “Қандай кўшиқларни биласан?” десангиз, аксарияти рэперларнинг сўзи тушунарсиз кўшиқларини хиргойи қила бошлайди. Масалан, сизнинг ўзингиз “рэп” деганда нимани тушунасиз?

— Бу ҳам тараққиёт маҳсули, бугун янгилик деб қабул қилинган нарса эртага эскиради. Лекин яхшиси барибир яшаб қолади. Санъат ҳам, шу жумладан, кўшиқчилик ҳам янги-янги йўналиш ва ўзига хос овоз, истеъдод вакиллари билан бойиб туради. Шу маънода, бизда эндигина шаклланаётган рэп йўналишини инкор эташмаслик лозим. Аммо дунё санъатида шуҳрат қозонган машҳур “рэп қироллари”га кўр-кўрона эргashiш ва тақлид қилиш орқали бу йўналишга доғ туширмаслик керак. Энг аввало, матнлар пишиқ ва пухта бўлиши шарт. Шунга яраша муסיқа ҳам ишланиши зарур.

Шу баҳонада бир фикр-мулоҳазани ҳам айтиб ўтишни истардим. Бу бевосита юқорида мен муносабат билдираётган йўналишга дахлдор бўлмасда-да, лекин йилвосита, яъни моҳиятан алоқадор. Маълумки, мақом йўлидаги нодир санъат даражасига кўтарилган ашулаларимиз бугунги кунда бутун дунёда машҳур. Телеэкран ва радио тўлқинлари орқали ҳар кун айнан шу мавзу ҳақида гапириляпти, тарғиб этиляпти. Ҳозир Консерватор-

— Нега энди кўмак бера олмас эканман? Аксинча, жуда хурсанд бўлардим. Ўз тажрибам, иқтидорим доирасида улар билан ишлашга тайёрман. Ахир, ҳали қанчадан-қанча биз билмаган, эшитмаган ноёб дурдоналаримиз ўз ижрочиларини кутиб ётибди.

— Уланлардан сўз очдингиз. Келинг, энди ўзингизнинг ижодингизга қайтайлик. Сиз бундай халқона айтимларга қачондан бошлаб мурожаат қиласиз?

— Ёшлигимда машҳур бўлган ҳамма кўшиқларни айтиб юрдим. Бу ҳаммада бўладиган ҳолат. Кейинчалик ўқиб ўргана бошлагач, бошқаларнинг соясида қолиб кетмаслик учун ўз устимда жиддий ишлаб бошладим. Бир воқеани айтиб берайми? 80-йиллар эди. Радиога яқинлашиш мушкул, телевизорга олти ой чопсам ҳам чиқшим ами маҳол. Концерт беришни-ку кўверинг. Хўш, энди қаерда ўзимни намойён эта оламан? Фақат тўйда, холос. Ишонасизми, мен ўша пайтда машҳур бўлган хиндча, корейсча, италянча, русча кўшиқларга ўзбекча сўз қўйиб, тўй-томшаларда айта бошладим. Қарасам, ҳамма яхши қабул қилаяпти. Ҳатто, шу тўйларда ёзиб олинган аудиоёзувларим ҳам тарқалиб кетди. Лекин айрим муסיқани, санъатни қадрлайдиган зиёлилар устимдан қулишга тандек туюлди менга. Бироқ юқоридаги йўл ҳам мен учун катта мактаб бўлди. Ва тақдирни қарангки, Мухаммад Юсуф билан кўришиб қолдик. У киши эса Анор Назаров билан таништирди. Анор ака менинг ижодимни олдиндан кузатиб юрган экан. Танишганимиздан кейин ҳам икки йилча вақт ўтиб кетди. Шу орада “Оҳангарон ўлани” пайдо бўлди:

“Улан айсанг, жўшиб айт-ов, айнамов, Сўзни сўзга эшиб айт-ов, айнамов!..”

Шу кўшиқ ҳаётимда, ижодимда туб

эса ўз фикр, дунёқарашидан келиб чиққан ҳолда бу масалага ўзгачароқ ёндашади. Ҳали юқорида айтганимиздек, рэп эшитгиси келади, интернет орқали хат ёзишади, телефонда тун бўйи кимгадир “sms” йўллайдими-ей, хуллас, нима деймиз, янги асрининг болалари булар. Бу ҳам ўзига хос тараққиёт, ҳеч қандай куч бирданга тўхтатиб қололмайди. Шундай бўлсак, секин ўз миллий руҳиятимиздан, халқимизнинг бой анъаналарига суянган ҳолда иш тутмоғимиз керак. Энг муҳими, ҳар қандай қуш ҳам уясида кўрганини қилади. Ҳаммаси ОИЛАга боғлиқ, ота-онанинг тутуми, бир-бирини қай даражада қадрлайди, маҳалла-қўйда эътибори, ҳурмати қандай, ичадими, сўкинадимми, шулардан ҳеч иккиланмай андоза олади.

Ҳозир бизга “интернет” деганидан шунақанги нарсалар кириб келяптики, ким тўхтата олади уларни? Биров бировни истаганча ҳақорат қилган, лой чаллаган... Шоир Эркин Воҳидов ҳам бир суҳбатда айтганди, “Дерзани очсанг, тоза ҳаво билан бирга чанг ҳам кириб келади”, деб. Шунга ўхшаш жараён бу. Техника янгиликларини, тараққиёт мўъжизаларини қабул қилишимиз керак. Фақат улар олиб келаятган яхши нарсаларинигина ўзлаштиришга ўрганишимиз лозим. Норасида болакайнинг суяги яхшилиқ билан қотса, унга ёмон нарсалар таъсир қилмайди. Бир марта қизиқиб қарашни мумкин, аммо кейин давом эттириб ўтирмайди, унутади. Ўзининг яхши машғулоти билан банд бўлиб кетаверади. Бунақа нарсалар бир-бир келяпти-ю, тезда ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетяпти. Чунки халқимиз ўзлигини аллақачон англаб етган ва маънавияти бойлигини бугун ҳамма соҳада дунёга намойён этмоқда.

Шу ўринда алоҳида таъкидлашни истардим, Юртбошимиз теъди 2010 йилни “Баркамол авлод йили” деб ноламладилар. Мамлакатимизда ёшларга, келажак авлодга бўлган эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Шунингдек, санъат соҳасида, айникса, навқирон иқтидор эгаларини қўллаб-қувватлаш борасида жуда катта хайрли ишлар амалга оширилаётгани тахсинга сазовордир. Ана шу ғамхўрлик ва эътиборга жавобан улар янада фаол ва масъулиятли бўлишлари керак.

— “Оила ва жамият” газетаси ўқувчиларига тилакларингиз.

— Санъаткорларнинг тилаги ҳар доим хайрли бўлади: ҳамма оилаларга тинчлик, хотиржамлик ва тўқинлик ҳаммиша ёр бўлсин! Ва тўйдан бошлари чиқмасин.

Кувондик СИДДИК суҳбатлашди.

14 февраль — Заҳириддин Мухаммад Бобур таваллуд тоған кун

Заҳириддин Мухаммад Бобур ўзбек адабиёти тарихида Навоидан кейин турадиган йирик сиймолардан биридир. Унинг бу кунга қадар етиб келган асарлари муҳим баъдий, тарихий, илмий, географик манба сифатида ўрганиб келинган. Бобурнинг энг машҳур асари «Бобурнома»нинг инглиз, форс, француз, рус, немис, турк ва бошқа жаҳон тилларига таржима қилиниши бежиз эмас. Асар асосида Бобур ва у яшаб ўтган давр ҳақида хилма-хил китоблар нашр этилган. «Бобурнома» ҳамон муҳим тарихий манба сифатида ўрганилишда давом этмоқда. Лекин асар ҳарфлар орқали ифодаланган математик рақамларни тадқиқ этиш жиҳатидан ҳам алоҳида аҳамиятга моликдир.

Мумтоз адабиётда «таърих» деган шеърий санъат мавжуд бўлиб, унда муҳим тарихий воқеалар махсус лафз ва ибораларда ифодаланган. «Бобурнома»да баъзи муҳим тарихий кўрсаткичлар, саналар борки, муаллиф улар ҳақида йиллар ва воқеалар тафсилоти билан чекланиб қол-

Бобо Хусайн кушт шаби жумъааш ба тир, Таърихаш ин навис, ки:

Бобо Хусайн кушт.
Таржимаси: «Абдуллатиф Жамшиддай шукуҳли подшо эди, Фаридун билан Зардушт унинг қуллари қатори эди. Уни Бобо Хусайн жума кечаси ўқ билан ўлдирди, ўлим тарихини «Бобо Хусайн кушт» («Бобо Хусайн ўлдирди») деб ёзгил».

بابا حسين كشت – «Бобо Хусайн кушт» ифодасидаги ҳарфларни абжад ҳисобига кўра рақамга айлантирсак, ҳижрий 854 сана келиб чиқади: бе – 2; алиф – 1; бе – 2; алиф – 1; ҳе – 8; син – 60; йо – 10; нун – 50; коф – 20; шин – 300; те – 400; йиғиндиси – 854. Бу милодий ҳисобда 1450–1451 йилларга тўри келади.

«Тўққиз юз еттинчи йил воқеалари»да Бобур ўз акин кишиларидан бўлмиш Нўён кўжалдошнинг фожиали ўлими ҳақида сўз юритади ва вафотининг тари-

Албатта, ҳар қайси халқ ёки миллатнинг маънавиятини унинг тарихи, ўзига хос урф-одат ва анъаналари, ҳаётий қадриятларида айри ҳолда тасаввур этиб бўлмайди. Бу борада, табиийки, маънавий мерос, маданий бойликлар, кўҳна тарихий ёдгорликлар энг муҳим омиллардан бири бўлиб хизмат қилади.

Ислом КАРИМОВ

дириб, шу сувни Дашти сеёрнинг ғарби-жанубий тарафидаги пуштанинг устига келтирганини айтади. Бу арик тарихи «Жўйи хуш» («Гўзал арик») деган иборада ифодаланганини илова қилади.

جوي خوش – «Жўйи хуш» ҳарфларини рақамга айлантирамиз: жим – 3; вов – 6; йо – 10; хо – 600; вов – 6; шин – 300; жами – 925. Бобур фаолиятида, ер сугориш ва ободонлик тарихида муҳим ҳисобланган бу арик ҳижрий 925, милодий 1518 йилда қазилганлиги шундан маълум бўлади.

«Тўққиз юз ўн учинчи йил воқеа-

Воқеа тафсилоти давомида Бобур Кобулдан келганлардан Мир Гису деган шахс ҳам шу ифодани қўлаганини айтиб ўтади ва бу ҳолат таворуд – икки шоир шеърида бирор байт ёки мисранинг мазмунан ёки шаклан бир хил чиқиб қолишига мисол бўлишини таъкидлайди.

Воқеага Шайх Зайн ёндашувини баён қилган Бобур унинг илгари Диболлур фатҳини «Васати шаҳри рабиъил аввал» («робиъулаввал ойининг ўртаси») шаклида ифодаланганини эслаб ўтади.

وسط شهر ربيع الاول – «васати шаҳри рабиъил аввал» ифодаси ҳижрий 930 йилни ташкил этиб, милодий 1524 йилга мувофиқдир.

«Тўққиз юз ўттиз тўртинчи йил воқеалари»да Чандирийни эгаллаш воқеасини келтириб, Бобур бу тарихий воқеа «Фатҳи дорул-ҳарб» деб аталганини баён қилади. Сўнг бу воқеа тўрисидаги ушбу мисраларини илова этади:

Буд чанд чамони Чандирий Пур зи куфору дорул-ҳарб. Фатҳ кардам баҳарб қалъаи ў, Гашт таърих фатҳи дорул-ҳарб.

Таржимаси: «Чандирий кўпдан буён куфр аҳли билан тўлган дорул-ҳарб – уруш уяси эди. Унинг қалъасини урушиб қўлга киритдим, «Фатҳи дорул-ҳарб» бунга тарих бўлди».

فتح دار الحرب – «Фатҳи дорул-ҳарб» абжад ҳисобида 934 ҳижрий йил бўлиб, 1527 милодий санага тўри келади.

«Тўққиз юз ўттиз бешинчи йил воқеалари»да Бобур Хумоюннинг ўғил фарзанд кўрганини ҳикоя қилади. У набираси Альамоннинг туғилиш тарихини Шайх Абдуважд «Шаҳи саъодатманд» (Саодатли шох) деб ифодаланганини таъкидлайди. Бу ўриндаги «шах» сўзида алиф иштирок этмайди, «шох» деб эмас, балки фатҳа билан «шах» тарзида ёзилган.

شاه سعادتمند – «Шаҳи саъодатманд» ифодасидаги ҳарфларни абжад ҳисоби билан рақамга айлантириб кўрамиз: шин – 300; хо – 5; син – 60; айн – 70; алиф – 1; дол – 4; те – 400; мим – 40; нун – 50; дол – 4; йиғиндиси – 934. Демак, Бобурнинг набираси Альамон ҳижрий 934 йилда таваллуд тоған бўлиб, бу милодий 1527 йилга мувофиқдир.

Муҳим тарихий воқеаларни шеърий санъат воситасида махсус сўз ва иборалар билан ифодаланиши сабаби ва ҳикмати нимада? Албатта, инсон унутув-чандир. Асрлар ва йиллар давомида зарур саналар ва рақамларни ёдда сақлаш осон эмас. Шунинг учун махсус лафз ва иборалар орқали муҳим воқеалар тарихи авлодлардан авлодларга беҳато ўтиб келиши таъминланган. Барча мумтоз адиблар қаторида Заҳириддин Мухаммад Бобур ҳам бу санъатдан ўринли фойдаланган.

Рахшона КЕНЖАБОЕВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.

«БОБУРНОМА»ДА ТАЪРИХНАВИСЛИК САНЪАТИ

АБЖАД ҲИСОБИДА ИФОДАЛАНГАН ТАРИХИЙ ВОҚЕАЛАР

май, мазкур тарихий воқеликка оид шеърий сатрлар ёхуд махсус ифодалардан кенг фойдаланган. Бундай сўз ва ибораларда воқелик абжад ҳисобида, яъни лафзлардаги ҳарфлар рақамларга айлантирилганда ўз аниқ ифодасини топади.

Бунга дастлабки мисол сифатида буюк аллома Мирзо Улуғбекнинг шаҳид бўлиш воқеаси баён қилинган ушбу форсий назми келтириш мумкин:

Улуғбек баҳри улуму хирад, Ки дунёву динро аз ў буд пушт. Зи Аббос шаҳди шаҳодат чашид, Шудаш ҳарфи таърих Аббос кушт.

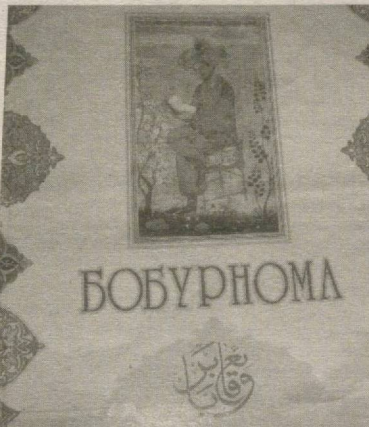
Таржимаси: «Илм ва ақл денгизи бўлган Улуғбек дунё ва диннинг таянчи эди. Аббос кўлидан шахидлик болини тотди, «Аббос кушт» («Аббос ўлдирди») ҳарфлари ўлим тарихи бўлди».

عباس كشت – «Аббос кушт» иборасини абжад ҳисобидаги ҳарфлар билан ҳисоблаб чиқамиз: айн – 70; бе – 2; алиф – 1; син – 60; коф – 20; шин – 300; те – 400. Жами – 853.

Шунга асосан, ҳарфлар абжад ҳисобига кўра рақамга айлантирилса, ҳижрий 853 йил келиб чиқади. Бу сана милодий ҳисобга кўра 1449–1450 йилларга тўри келади. Дарҳақиқат, Мирзо Улуғбек 1449 йилда қатл қилинган.

Воқеа тафсилотида давом этар экан, Бобур, падаркуш подшоҳ бўла олмаслигини, бўлса ҳам олти ойга етмаслигини Низомий-Ганжавий байтлари асосида таъкидлаб, Абдуллатифнинг ўлдрилиш воқеасини ҳам баён қилади. Сўнг бу воқеанинг шеърий санъатга жо бўлган тарихий санасини келтиради:

Абдуллатиф Хусрави Жамшид фар, ки буд Дар силки бандагонаш Фаридуну Зардухушт.

«Фавт шуд Нўён» («Нўён вафот қилди») деб топилаганини таъкидлайди.

فوت شد نويان – «Фавт шуд Нўён» ифодаси абжад ҳисобига кўра рақамларга айлантирилганда ҳижрий 907 (милодий 1501–1502) йил келиб чиқади: фе – 80; вов – 6; те – 400; шин – 300; дол – 4; нун – 50; вов – 6; йо – 10; алиф – 1; нун – 50; йиғиндиси – 907. Ана шу Нўён кўжалдошнинг вафоти тарихидир.

Бобур «Тўққиз юз тўққизинчи йил воқеалари»да Хожа «Сеёрон» (Уч ёрлар) номли чашма ҳақида сўз юритиб, бу ердаги уч турли дарахт уч азиз зотларнинг каромати эканлигини таъкидлайди ва «Сеёрон» деб номланиши шундандир, дейди. Бу чашманинг ғарби-жанубий тарафидаги бир дарадан ҳамisha ярим тегиримон сув оқиб туришини билдириб, у ердан бир арик қаз-

лари»да эса Бобур «ушбу йилнинг охирида сешанба кечаси зулқайда ойининг тўртида Кобулнинг аркида» ўғли Хумоюн туғилганини айтади ва таърихи валодатини (туғилиш тарихини) шоир Мавлоно Сайидий «Султон Хумоюнхон» деб топлганини таъкидлайди. Шунингдек, «Кобул шоирчаларидан биров (яъни, ёш шоирлардан бири) унинг таваллуд тарихини «Шоҳи фируз қадр» («Бахтли, толели, голиб, қадрланган шох») деб топлганини таъкидлайди. Иккала ибора ҳам абжадга кўра рақам ҳолида ёзилса, Хумоюн туғилган 913 йил келиб чиқади. Ибораларни абжад ҳисобидаги санокларда кўриб чиқамиз:

سلطان هميون خان – «Султон Хумоюнхон»; син – 60; лом – 30; то (итқи) – 9; алиф – 1; нун – 50; хо – 5; мим – 40; алиф – 1; йо – 10; вов – 6; нун – 50; хо – 600; алиф – 1; нун – 50; йиғиндиси – 913.

شاه فيروز قدر – «Шоҳи фируз қадр»; шин – 300; алиф – 1; хо – 5; фе – 80; йо – 10; ре – 200; вов – 6; зе – 7; қоф – 100; дол – 4; ре – 200; жами – 913.

Бундан Хумоюннинг таваллуд тарихи ҳижрий 913 йил эканлиги маълум бўлиб, бу милодий 1507 (1508) санага тўри келади.

Бобур «Тўққиз юз ўттиз учинчи йил воқеалари»да Ҳиндистонни эгаллаш тарихини ҳикоя қила туриб, бу воқеа тарихи Шайх Зайн томонидан «Фатҳи подшохи ислом» («Ислом подшоҳининг фатҳи») деган лафзда ўз ифодасини топлани баён қилади.

فتح پادشاه اسلام – «Фатҳи подшохи ислом» ифодаси абжад ҳисобига кўра ҳижрий 933 санани ташкил этади. Бу эса милодий 1527 йилга мувофиқ келади.

Заҳириддин Мухаммад БОБУР

Очилиб икки сочи юзига ёйлашмишлар,
Ёруқ жаҳонни кўзумга қаронгу қилмишлар.

Чағир бағри қонидур барча ишқ аҳлига,
Зиҳи аларки, бу майдин даме ойлашмишлар.

Не қилсам айлама, эй ёр, айбким, менда
Жунуну ишқу йиғитлик бори қотилмишлар.

Салоҳга хирад аҳли мени ёвуқ дерлар,
Кўрунги, ушбу чечанлар йирок тилмишлар.

Не суд ишқин элдин ёшурмоқ, эй Бобур,
Чу ҳолатингни бори олам аҳли билмишлар.

ЯНА САҲНИ ЧАМАН БҮЛДИ...

Сендек менга бир ёри жафокор топилмас,
Мендек сенга бир зори вафодор топилмас.

Бу шаклу шамойил била худ хуру парий сен
Ким, жинси башар ичра бу миқдор топилмас.

Ағёр кўз оллидаку ул ёр аён йўқ,
Ғамхоре кўнгул ичраю ғамхор топилмас.

Эй гул, мени зор этмаки, хуснул чаманида
Кўзни юмуб очкунча бу гулзор топилмас.

Бобур, сени чун ёр деди, ёрлиг этгил,
Оламда кишига йўқ эса ёр топилмас.

Баҳор айёмидур даги йиғитликнинг авонидур,
Кетур, соқий, шароби нобким, шират замонидур.

Ғаҳе сахро узори лола шаклидин эрур гулуни,
Ғаҳе саҳни чаман гул чехрасидин арғувонийдур.

Яна саҳни чаман бўлди мунаққашрар гуллардин,
Магарким, сунининг наққошига ранг имтиҳонидур.

Юзунг, эй жоним, гулшанининг тоза гулзори,
Қадинг, эй гул, ҳаётим боғининг сарви равонидур.

Не ерда бўлсанг, эй гул, андадур чун жони Бобурнинг,
Ғарибинга тараҳхум айлагилким, Андижонийдур.

БОЛАНГИЗ НОГИРОН БЎЛИШНИ ХОҲЛАМАСАНГИЗ...

✓ СОҒЛОМ ОНА — СОҒЛОМ БОЛА

Фарзанд дунёга келса, оилада байрамлар бошланади. Кувонч ва шодликдан ота ҳам, она ҳам бахтиёр, ҳамма ташвишларни унутлади гўё. Чақалоқ тўрт мучаси соғ, жисму жони бенуқсон бўлса, бундай хурсандчилик ярашади, албатта. Лекин, бола касал ёки нуқсон билан дунёга келган бўлса-чи?.. Мазкур саволларга шифокор-педиатр, тиббиёт фанлари номзоди Умида ТУХТАЕВА жавоб беради.

— Янги туғилган болаларда учрайдиган касалликларга: юракдаги туғма нуқсонлар; ҳомила ривожланиш давридаги туғма нуқсонлар; рахит; анемия; аллергия; юқори ва пастки нафас йўллари касалликлари (масалан, зотилжам, яъни, пневмония) ва бошқалар киради.

— Болаларнинг бу каби нуқсонлар билан туғилишига нималар сабаб бўлади?

— Асосий сабаб, ота-онага бориб тақалади. Масалан, зарарли оdatлар: ичиш, чекиш, гиёҳвандлик, соғлом турмуш тарзига амал қилмаслик (бу ерда сифатсиз овқатланишдан тортиб, нотўри дам олишгача бўлган кўплаб сабабларни санаб ўтиш мумкин); ота-она бошидан кечирган асоратли касалликлар ва генетик факторлар: авлоддан-авлодга ўтган хасталиклар, қариндош-уруққа уйланиш, қиз бериш оқибатлари боланинг касалманд, нимжон, нуқсонли бўлиб туғилишига олиб келади. Булар ўз вақтида даволанмаса яна ўсимирлик давригача бошқа жиддий касалликларга ҳам дучор бўлиши мумкин.

— Бундай хавфнинг олдини олиш учун нималарга эътибор бериш керак?

— Ҳомила ривожланишининг туғма нуқсонлари икки хил бўлади: **биринчиси** — ирсий нуқсон: хромосома тизимининг бузилиши натижасида, **иккинчиси** — туғма нуқсон: наслдан-наслга ўтмай, балки ҳомила ривожланишининг қалтис палласида шикастловчи омиллар таъсирида юзага келади.

Ҳомилани шикастловчи омиллар асосан тўрттага: механик, физик, кимёвий ва энг асосийси — биологик (баъзан, физиологик деб юритилади) омилларга бўлинади.

Қалтис палла, яъни ҳомиланинг ташқи таъсирларга сезувчанлиги ортган муҳлатининг **биринчи даври** — ҳомиланинг 1-ҳафтасига, **иккинчи даври** — ҳомиладорликнинг 5–8-ҳафталарига тўғри келади.

Қалтис палладан фарқли ўлароқ, **органогенез даври** ҳам мавжуд бўлиб, айнан шу даврда (яъни, ҳомиланинг 3–5 ҳафтасида) ташқаридан қаттиқ таъсир ўтказилса, ҳомила нобуд бўлиши ёки ҳомила аъзоларидан биронтаси: мия, аъзо, қулоқ, лаб, танглай, қорин, қўл, оёқда ёки ички органлардан бирида нуқсон пайдо бўлиши мумкин.

Демак, боланинг бенуқсон туғилиши учун қалтис паллада ва ҳомиланинг сезувчанлиги ортган даврларда она ҳомили салбий ташқи таъсирлардан муҳофаза қилиши ва имкон қадар мутахассислар назоратида туриши керак.

— Нуқсон билан туғилган болаларни даволаш чоралари нималардан иборат?

— Мазкур ҳолларда асосан жарроҳлик амалиёти қўлланилади. Лекин бунда ҳар бир беморга индивидуал ёндошиш керак. Ўз вақтида ўтказилган диагностика, турғуқхона ва поликлиникада

олиб бориладиган мақсадли текширишлар ҳамда айнан қилинган жарроҳлик амали муҳим аҳамиятга эга. Масалан, кулоғи берк чақалоқда жарроҳлик 2 ёки 3 босқичда ўтказилиши мумкин. Аммо ҳар бир операцияда боланинг ёши, аҳоли ҳисобга олиниб, аниқ текширишлар натижасида белгиланади. (Бундай нуқсонда жарроҳлик йўли қўлланилмаса, боланинг кулоғи бир умр нуқсонли бўлиб қолиши мумкин.)

— Баъзи аёллар, айниқса янги тушган келинлар ҳомиладор бўлишдан аввал ёки ҳомиланинг илк даврида оғир ишларни бажаришади. Айнан янги хонадонга мослашиш даврида овқат пишириш, кир ювиш, уй тозалаш, қайнона билан эрнинг кўнглига қарашга мажбур бўлишади. Вақтида дам олмайди, тўйиб овқат емайди ва ҳоказо...

— Буларнинг ҳаммаси келинчак учун стресс фактори ҳисобланади. Қарабсизки, анемия, ҳолсизлик ривожланади. Камқувватлик, тўйиб ухламаслик, янги хонадонга мослашиш давридаги янги оdatлар, янги қоидалар аёлнинг тинчасини қуритади. Айнан шу даврда келинчак ҳомиладор бўлса, ҳомилага салбий таъсир ўтказилиши мумкин. Статистик маълумотларга эътибор берадиган бўлса, болаларнинг нуқсонли туғилиши асосан оналар соғлиги даражасига бориб тақалади. Қизларнинг балоғат ёшига ўтиш даврида соғлигига эътибор бермаслиги, совуқда энгил-елпи кийиниши, нотўри овқатланиши, жинсий аъзолардаги дарди жиддий даволамаслик оқибатлари кейинчалик ўз асоратини кўрсатиши мумкин.

Шунинг учун, қизларимиз соғлом турмуш тарзига, шахсий гигиенага риоя қилишлари зарур. Айниқса, репродуктив даврда генитал ва экстрагенитал касалликларни ўз вақтида аниқлаш ва даволаш муҳим аҳамиятга эга.

ОЗГИНЛАРГА ОЛТИ МАСЛАҲАТ

✓ БИЛГАН ЯХШИ

ОРИКЛИККА, яъни гавда вазнининг камайишига: нотўри овқатланиш, узоқ вақт сифатсиз таомлар истеъмол қилиш, асабларнинг доимий бузилиб туриши, организмда айрим касалликлар мавжудлиги ва овқатнинг тана аъзоларига яхши сингмаслиги сабаб бўлади. Лекин, тан олиш керакки, доим сифатли таомлар истеъмол қиладиган соғлом кишилар орасида ҳам ориклар йўқ эмас. Унда... семирмасликнинг асл сабаби нимада?

1. Тўғри овқатланишга жиддий эътибор беринг. Кунига 4–5 маҳал овқатланинг. Таомларнинг таркибини билиб-билмай истеъмол қилманг: калорияси юқори, сервитамин, оқсил, углевод ва микроэлементларга бой, сифатли овқатлар истеъмол қилинг.

2. Мутахассислар семириб кетганларга ухлаганда қаттиқ жойда ётишни тавсия этадилар. Озгинларга эса аксинча: юмшоқ, тоза ўринда ётиш тавсия этилади. Бош томонга ҳушбўй, ҳиди асабларни юмшатадиган, осойишта ухлашга ёрдам берадиган нарсалар қўйинг.

3. Ҳалим, умоч оши, ширгуруч, ҳолвайтар, сўх оши, қовурилган балиқ, каклик, ўрдак, товуқ, кўй гўшти, тухум, қаймоқ, қимиз, бодом, ёнғоқ, майиз, асал, тут, кунжут, сули, зира, иссиқ чой озгин кишиларга фойдали, қувват баҳш этади.

4. Ҳамир овқат ва пишириқлар еганда, ярим соат танаффусдан кейин иссиқ чой ёки илик минерал суви ичиб, ўзингизга ёққан жисмоний меҳнат билан шугулланинг.

5. Сигарет иштаҳани бўғайди, овқатнинг яхши ҳазм бўлишига халақит беради, чекманг.

6. Кайфият ёмонлигида, шошиб ёки мажбурлаб овқатланманг, овқат яхши ҳазм бўлмайди. Бундай ҳолатларда яхшиси, қаттиқ ичинг (иштаҳа очилади) ёки мева еб, овқатни бир оз кечиктиринг. (Нордон мева, ёгсиз қатик, совуқ сув озгинларга мумкин эмас.)

Сафар МУХАММАДИЕВ,
доцент.

Шивит соябонгулдилар оиласига мансуб бир йиллик, баъзан икки йиллик ўтсимон ўсимлик, сабзавот экини.

ШИФОБАХШ ХУСУСИЯТЛАРИ:

Хўл шивитни янчиб, шишларга қўйиб боғланса, уларни пиширади ва тузатади. Зайтун ёғи билан аралаштириб пишмайдиган шишларга қўйиб боғланса, уларни пиширади. Овқатни ҳазм қилиш, шунингдек, организм сифатсиз овқатдан заҳарланганда ёки заҳарли жониворлар тишлаган ва чаққан ҳолатларда даво бўлади. Ичақдаги оғриқларни кетказди.

Истеъмол қилинса, ошқозон тўлалигидан вужудга келган ҳиқичоқни тўхтатади, ошқозон бўлиғи, жигар ва талоқда даво бўлади (ошқозон ва жигари заиф одам оғир иш қила олмайди, шу боис овқат ҳазм бўлмайди; талоқ заиф бўлса, иштаҳа бўлмайди—шивит шу иллатларни йўқотади).

Хар кунни хўл шивитни 50 грамм микдорда олиб, сувда 5–6 дақиқа қайнатиб, суви ичилса, бешинчи ёки олтинчи кунда буйрак тошларини тўқади. Истеъмол (хоҳ куруғи, хоҳ хўли бўлсин) моли — йўғон инаклардаги шиш ва оғриққа даво бўлади. Уруғи ёки поясини барглари билан истеъмол қилинса, кўкрак ичиндаги аъзолар касаллиги ва ошқозондаги балғам моддаси кўпайиши натижасида юзага келган касалликни бартараф қилади. Асал билан қўшиб ейилса, заҳар зарарини йўқотади ва қайт қилдириш йўли билан тузатади. Хўли, куруғи ёки уруғини сувда 10 дақиқа қайнатиб ичилса, аъзолардаги бодларни йўқотади, бодлар қуюлган бўлса ҳам бартараф қилади. Сийдик ҳайдайди, ичак оғриқларини тўхтатади, ошқозонда овқат кўп туришидан, кўнгли беҳузур бўлишини бартараф қилади. Ошқозонда балғам кўпайиши ёки овқат тўлалли-

Шивитнинг хосияти

гидан юзага келадиган ҳиқичоқни тўхтатади.

Ҳидланган гўшт шивит билан пиширилса, ҳидини кетказди, айниган моддаларни йўқотади, тез пиширади; шивит билан пиширилган гўшт тез ҳазм бўлиш хусусиятига эга.

Шивитни эзиб, асал билан қиём бўлгунча пишириб, ташқаридан ошқозонга суртилса, ични осон келтиради.

Исталган қисмини куйдириб, қулни ҳар қандай яраларга қўйиб боғланса, уларни қуритиб кеткизади.

Хўл шивит сувини илиқ ҳолатда қулоққа томизилса, қулоқ касалликларига даво бўлади.

Шивитни бир кунда 25 граммгача истеъмол қилиш мумкин. Меъёрдан ортиқ ейилса, мижози иссиқ одамларга зиён қилади, чунки унинг ҳам мижози иссиқ, қоринни дам қилади ва кўнглини беҳузур қилади. Шивит қайнатилиб сув меъёрдан ортиқ ичилса, мия, кўз, ошқозон ва буйракка зиён қилади, заифлаштириб бўшаштиради. Шивитнинг ўзи ҳам кўп истеъмол қилинса, айтилган аъзоларга зиёни бор. Бундай

✓ ТАБИАТ — ДОРИХОНА

ҳолларда зарарни даф қилиш учун лимон суви, узум гўрасининг суви ва бошқа нордон ичимликлар ичиш тавсия этилади. Бу даволар иссиқ мижози одам заҳарланганда қўлланади. Агар совуқ мижози одамга зиён қилса, қалампирмунчоқ кукуни ва асал истеъмол қилиш мақсадга мувофиқдир.

Шивит ёғи суртилса, қотган аъзоларни юмшатади, баданни иситади, қўл-оёқ шишига, иситмадан қалти-

рашга даво бўлади.

Уруғининг мижози баргига нисбатан иссиқ ва куруқроқдир. Агар уруғи овқатга солиб истеъмол қилинса ёки нордон нарсалар билан бирга ейилса, ошқозонга даво бўлади, овқатдан кейин ейилса, қаттиқ қайт қилдириб, бегона моддалардан тозалайди. Давомли истеъмол қилинса, иссиқ мижози одамга зиён қилиб, кўнглини беҳузур қилади, мия қувватини камайтиради, кўзни хиралаштиради.

Уруғи куйдирилса, мижози учинчи даражада иссиқ ва куруқ ҳолга келади. У асал билан аралаштириб ейилса бавосил касалига даво бўлади. Эзиб, хўл яралар ва захмга қўйиб боғланса, қуритиб тузатади.

Соёда қуритилган шивит қуввати икки йилгача сақланади.

Хўл шивит бир кунда 25 граммгача, қайнатиб истеъмол қилишда хўли 50 граммгача, куруғи 25 граммгача солинини тавсия этилади. Уруғини 10,5 граммгача истеъмол қилиш мумкин.

Мамлакатимизда шивитнинг Ўзбекистон ҳамда Ором навлари экилади.

Зулхумор УМАРКУЛ қизи.

Саҳифани Сарвар МАҲМУДОВ тайёрлади.

«СЕВАСАНМИ, ЭНДИ ДИЛ...»

Хаётда:

«Орзубек акам аслида яхши инсон. «Одам хаётида фақат бир марта севиши, бир бора уйланиши ва битта ишга содиқ қолиши керак», дейдиганлар тоифасидан. У кишининг оилапарварлигига ҳамма-нинг ҳаваси келади. Тўғрилигини-ку, қўяверасиз. Ҳаттоки иккаламиз ёлғиз ўтирган пайтимизда ҳам беҳаё киноларни кўришимиз мумкин эмас. Чунки у кишининг севги, хиёнат мавзусидаги фильмларни кўрарга кўзи йўқ. Хотинбозлар ҳақида-ку ҳаммаша нафрат билан гапирди. У кишининг фикрича, инсон фақат оилам, уйим-жойим деб яшаши керак. Эҳтирослар эса фақат муаммо туғдиради, холос. Бу фикрни менга ҳам сингдиришга ҳаракат қилди. Баъзан шўхлигим тутиб, «Мени ҳалиям севадими?» деб сўрасам, негадир жигибийрони чиқади. Бир қарашда менга шунинг ўзи ҳам етарли, аммо...»

Аслида:

Тўғри, мен оилали жувонман. Лекин бу аёл бўлишдан тўхтадим дегани эмас-ку! Масалан, менга ҳали ҳам килларнинг-дир ўтли нигоҳ ташлашни пайқаб қоламан. Буни сезиб, сиртдан хижолат чексам-да, тан олиш керак, бу ўзимга ёқад ҳам. Аммо шу заҳоти ўзимни жуда ноқулай ҳис этаман. Ҳалиги, менга илтифот кўрсатган ёки ширин гапирган эркакни, эса ичимда роса қарғайман. Гўё ўз олдимда ўзимни оқлашга уринаман. Аммо ҳатто менинг ёшимда бўла туриб ҳам севиб қолган аёлларга ич-ичимдан ҳавас, сиртимда эса нафрат ниқобидаги ҳасад билан қарайман. Туриб-туриб, хаётимда нималардир бошқача бўлишини исташ истаги бир гупириб келади-ю, дарҳол ўзимни янишга тушаман. Аҳмоқ хотин!

«БИР МАҲАЛЛАР АНЧА ЁШ ЭДИК...»

Хаётда:

Орзубек акам табиатан ўқитувчига ўхшайди. У киши ҳаммага, ҳамма жойда, ҳар қандай вазиятда ва ҳолатда ҳам тўғри маслаҳат бера олиш иқтидорига эга. Айнакча, болаларимга. Гарчи мен «бола» деб атаётган ўғлим 24 ёшда, қизларимнинг бири 22, бошқаси 20 да бўлса-да. Фарзандларимнинг, худога шукр, ҳаммаси бола-чақали. Аммо дадаси ҳамон уларга маслаҳат беришдан тўхтамайди. Рухан эзишдан ҳам.

Бундан бир неча йил илгари ўғлим бир қизни севиб қолганди. Уламан саттор, фақат шунга уйланаман, деб туриб олди. Аммо дадамиз:

— У қиз бизга тўғри келмайди, — деди қатъий тарзда ва буни шунақа мисоллар билан исботлаб ташладики, бе-ихтиёр ёқа ушладим. Наҳот ўғлини деб, бир бечоранинг қизини шунчалик маломатга қолдириш шарт бўлса?

Гарчи киши билмас тарзда ўғлимни қўллаб турган бўлсам-да, барибир отасининг айтгани бўлди. «Ўзимизга муносиби»ни топиб, ўғлимизнинг бошини зудликда «иккита» қилдик. Кейин-чи? Келиним билан ўғлим эмас, унинг сурати яшад холос. Севганини унутолмай, озмунча қийналмади дейсизми, болам шўрлик. Фаҳимча, у билан пинҳона учрашиб ҳам турди. Турган гап, келин бир неча марта уйдан ҳам кетиб қолди. Аммо буни биров билиб, биров билмай қолар, чунки келин уйдан неча марта кетган бўлса, ўғлим бормаса-да, ҳар сафар эрим панду насиҳатлар билан уни ортига қайтариб келарди. Охири аҳвол шу даражага етдики, умрида дадасига тик қарай ҳам олмаган ўғлим:

— Бўлди, дада! Энди хаётимга аралашманг! — деди ва шу қўнғим унинг устидан «хукм» ўқилди. Эрим шартта бир хонали «дом»ни ижарага олиб, эр-хотинни, «чақалоқ неварамизга ҳам қарамай, кўчириб юборди. Мен изилласам: — Фарзанд, оила масъулятини ҳис қилсин. Ана шунда кўраман, бу боланинг

сакрашини! — деди қатъий.

Ва таажжубки, худди у киши айтганидек бўлди. Қийинчиликлар гирдобидан қолган ўғлимнинг турмуши тинчиб кетди. Аммо қайтиб бизниқига кўчиб келмади...

Аслида:

Мен ўғлимни ҳам, қизларимни ҳам кап-катта одамлар деб ҳисоблайман. Улар энди бизнинг кўрсатмаларимизга зормикин? Улар қандай иш қилапти, оиласида нима гаплар, шахсий хаёти... буларнинг ҳаммаси ўзларининг муаммоси. Ахир ўзимиз уларнинг ёшида кимга қулоқ солгандик? Қишлоқда, чопиқ қилиб юрган кетмонимизни отиб юбориб, битта картон жомадонни кўтарганча Тошкентдек шаҳри азимга келдик. Севилдик, севишдик, «булар ўқиган, ўзлари билади деб, ҳеч ким йўлимизни ҳам тўсмабди. Балки бизнинг ота оналаримиз оми ёки бўшангроқ бўлишганимикин? Аммо менинг эрим «принципиал» одам.

ПУЛ ЎЛСИН-А, ПУЛ!

Хаётда:

Йўқ! Орзубек акам ўқитувчи эмас, тугма иқтисодчи. Шу феъли учун ҳам ҳеч қачон ҳеч нарсдан зорикмадик. Бировдан қарз олмаганимиз, қариндошлардан ёрдам сўрамаганимиз. У киши оиламизнинг барча кирими чикимларини ёдида

ришим қийин. Чунки кенжа қизим коллежни тугатиши биланоқ узатвордик. Қуда тарафимиз тушунган инсонлар экан. Қизимнинг университетга кириб, ўқишига ружсат беришибди. Шунисига ҳам шукр. Фақат унинг «контракт» пулини ўзимиз тўлаямиз. Катта қизимиз ҳам қувониб, шошиб рўзғори бўлак бўлган эмасми, қийналиб қолишмасин деб, энг учидан бўлса-да уларга ҳам ёрдам бериб туриб-миз.

Биз бир оила эдик. Рўзгорда тўкинликни сақлаш учун бир пайтлар жуда кўп нарсалардан воз кечганимиз. Балки шунга, ҳозирга келиб кўнгул қургур нималарни тусамайди дейсиз. Ёшлигимизда кўрмаганимиз ҳам ҳатто, аммо биринкетин урфга қираётган турли кийим кечаклару, тақинчоқлар, туфлилару атирупалар кишининг кўнгулига чўғ солади. Ишонасизми, ишхонамизга ана шу нарсаларнинг асл, тозаларини олиб келиб сотишарди. Аниқроғи насияга беришарди. Ҳаттоки, «Майли, ойликдан узарсизлар», дейишарди. Тўғри, бу майда-чўдаларнинг нархи фалон пул. Лекин мен қургурнинг ҳам ўшалардан олгим, юзларимга сургим, чироили бўлгим келади. Шунинг учун имконин борича эримдан яширинча пул йиғаман, уни фақат ўзим учун сарфлашга уринаман. Кейинги пайтда бирикитта «қўшимча даромад»ларимни илгаригидек мақтаниб, эримнинг олдидан ошкор қилмайдиган бўлдим. Ва ажабланирлиси, бундан асло хижолат чекмадим. Хуллас...

ОИЛАЛИ ЖУВОНМАН, ЛЕКИН...

«4-5 КУН ТАЪТИЛГА ЧИҚИШИМ КЕРАК»

Хаётда:

Ҳар йилнинг бошида ишхонамизда меҳнат таътили бўйича рўйхат тузилади. Турган гапки, менинг эрим дам олишим қайси пайтга тўғри келишидан доим бохабардир. Ўзининг «отпуски»сини ҳам шунга мўлжаллаб олади. Тўғри, бир пайтлар Қрим, Ялта, Сочи деган жойларга ҳам бирга бориб, дам олиб келганмиз. У киши мени шундай саяхатларга олиб боролганидан ҳалигача ғурурланади. Чунки мен ёнида бўлсам, ўзини жуда эркин, хушхол ва бахтли ҳис этади-да. Мазза қилиб, мириқиб дам олади. Мен эса...

Аслида:

Йиллар ўтиши билан бир нарсани тан олишга мажбур бўлиб боряпман. Мен ҳеч бўлмаса йилда бир мартагина ўз оилам,

ИҚРОР

эрим, болаларим, умуман ҳамма ташвишлардан олтиб, дам олишим керак. Бирор марта бўлса ҳам ёлғиз қолсам дейман. Ўзим ким биландир дардлашсам, ўз иштиёримча кийинсам, ҳеч нарсадан қимтинмай юрсам дейман. Ҳеч бўлмаса йилда бир мартагина кимгадир меҳрибончилик кўрсатсам, ҳеч кимга ҳисоб бермасам, куйиб-пишмасам дейман-да.

ОЙДА, ЙИЛДА БИР БОЗОРУ...

Хаётда:

Орзубек акамнинг фикрича, оламдаги энг катта бахт — яқшанба кунлари бутун оила аъзоларимнинг бир жойга жамулжам бўлишидир. Бир томондан қизу куёвларим, келину невараларим, камига эримнинг хешу ақраболари йиғилишади. Ҳаммамиз бирга телевизор кўраемиз, сериалларни муҳокама қилаемиз, набираларимизнинг қилигидан завқланамиз, уларни эркалаймиз. Қизимга, бир ҳафта давомида рўзғорни «немисча ҳисоб-китоб»да ушлаган эрим шанба куниданоқ энг тансиқ таомлар тайёрлатишни бошлайди. Хуллас, эртадан кечгача меҳмоннавозлик...

Аслида:

Очиги, яқшанба деса юрагим сиқиладиган бўлган. «Ойда, йилда бир бозор, уни ҳам ёмғир бузар», деганлари шудир-да. Ҳафта давомида ишлаб чарчайман. Шанба куни кир-чир, юв-чай... Кейин меҳмон кутиш... Балки ношукрдирман, аммо эримнинг, қизларим у келиним, куёвлару ўғлимни меҳмон биллиб, ҳадеб менга «тур онаси, уни олиб кел, тур онаси, мановни тайёрла», деб ҳадеб жонсарақ қилаверишлари бўғзимга келиб кетади. Илгарилари ёш эдим. Ҳеч чарчашни билмасдим. Ҳозир ҳам силлам қуриб, ҳолдан тояётганим йўқ. Аммо бундай бир зайликдан зерикиб кетдим. Бозор бўлдим. Бирор яқшанбани ўзимга бағишласам, бошқа аёлларга ўшаб кино, театр, «гап»га бориш ёки бозорга чиқиб айланиш ҳам эмас, ўзимни бўш қўйиб, кун бўйи китобми, журналми ўқиб ётсам, бир шоир айтганидек, «Ҳеч кимса, ҳеч нарса бермаса ҳалал, хув олис тоғларга бошласа хаёл...» дейман. Аммо қайқда!

ХОНАДОН

Хаётда:

Шу уйни сотиб олганимиздан буён уни ҳаммаша ўзгартиришга, мукамаллаштиришга уриниб келганмиз. Ҳар ёзда албатта бирор қўшимча қурилиш қиламиз, эскисини бузамиз, янгисини тиклаймиз. Ҳали деворларни қумшувокдан чиқарамиз, ҳали полларни қайта бўйямиз, ҳали ошхона томини кўтарамиз. Ҳа, ҳар йили бу ишни қанда қилмай, эримнинг бош-қошлигида ўзимиз бажарамиз. Унинг ўзи ҳам тинмайди, биз ҳам. Чунки дадамиз «кимки шу уйда яшаса, хонадоннинг ҳар бир гишти учун жавобгардир», деб ҳисоблайди. «Менинг уйим — менинг кўргоним», дея ғурурланиб ҳам қўяди. Аслида ҳам шу. Бирок...

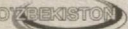
Аслида:

Бу таъмирлаш ишлари, айнакча ацетоннинг аччиқ ҳидидан кўзлар ёшлиниб, қаро терга ботгунча уй деворлари, эшигу ромларини бўйшдан бошқаларни билмадим, аммо мен ҳеч қандай фойда кўрмадим. Ундан кўра, тайёр пулга уста ёллаб ишлатган маъқул эмасми? Мен эримга шундай десам, «Э, онаси, ўз қўлинг билан қилганга нима етсин. Одам хузур қилади, хузур!», дейди. Афсуски бу каби «хузур» мен учун азобдек. Баъзан кўрқиб кетаман. Балки мен яхши хотин эмасдирман? Яна ким билади дейсиз...

Мухаббат, Тошкент шаҳри»

Дилфуза ҚЎЗИЕВА оққа кўчирди.

ДУШАНБА 15

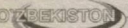
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.10 «Олам ва одам» дастури: «Экспедиция».
8.00 «Тахлилнома».
8.50 - 9.50 «Маънавият» дастури.
9.50 «Болалар дунёси».
10.10 «Финли ва унинг дўстлари». М/ф.
10.35 «Икки дарё оралиғида».
11.00 «Ахборот».
11.15 «Боқий Тошкент».
11.35 «Дунё манзаралари».
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
13.00 Миллий кино: «Урашув».
14.00 «Ахборот».
14.15 «Ватанпарвар».
14.55 «Олам ва одам» дастури: «Сайёралар».
15.45 «Шарқ тароналари».
16.00 «Менинг оилам».
16.25 «Стандарт ва сифат».
16.40 «Икки дарё оралиғида».
17.00 «Ахборот».

17.15 «Конун Ҳимоясида».
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
18.15 «Умр манзаралари».
18.55 «Агар Сиз...».
19.15 «Ифтихор».
19.30 «Ахборот». /рус/.
20.10 Миллий сериал: «Хаёт жилгалари».
20.45 «Ватанимни куйлайман».
21.00 «Ахборот».
21.35 ТВ - анонс.
21.40 2010 йил - Баркамол авлод йили. «Мен ёшликман».
21.55 «Нафс балоси». Т/с.
22.45 «Иқлим».
22.50 ТВ - анонс.
22.55 «Харининг сўнги имконияти». Б/ф.

YOSHLAR

7.00 «Салом, ёшлар!»
7.30 «Даврининг боласи».
7.40 «Мультипанорама».
8.00 Миллий сериал: «Калдирғочлар яна қайтади».
8.35 «Бугундан эсдалик».
8.55 «Юртим юраги».
9.00 «Севги стратегияси». Т/с.

СЕШАНБА 16

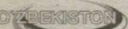
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.10 «Олам ва одам» дастури: «Экспедиция».
8.00 «Ахборот».
8.40 - 9.40 «Маънавият» дастури.
9.50 «Финли ва унинг дўстлари». М/ф.
10.10 Хоразм вилояти телерадиокомпанияси намойиш этади:
1. «Мангулиқа дахддор маскан».
2. «Хунарман».
10.35 «Икки дарё оралиғида».
11.00 «Ахборот».
11.15 Миллий сериал: «Умр манзаралари».
11.50 «Ахборот». /инглиз/.
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
12.55 «Хаёт жилгалари».
13.35 «Андерсен эртақлари». М/с.
14.00 «Ахборот».
14.20 «Олдин хаёт». Ток-шоу.
15.05 «Олам ва одам» дастури: «Сайёралар».
16.00 «Тезкор хабарлар».

16.10 «Очун».
16.20 «Мен ёшликман».
16.40 «Икки дарё оралиғида».
17.00 «Ахборот».
17.15 «Худудлар хаёти».
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
18.10 «Умр манзаралари».
18.45 «Кун мавзуси».
19.00 «Навоийни англаш».
19.30 «Ахборот». /рус/.
20.05 «Хаёт жилгалари».
20.40 «Ватанимни куйлайман».
21.00 «Ахборот».
21.35 «Буюк аждодларимиз».
21.55 «Нафс балоси». Т/с.
22.45 «Иқлим».
22.50 ТВ - анонс.
22.55 «Эътйқод». Б/ф.

YOSHLAR

7.00 «Салом, ёшлар!»
7.30 «Даврининг боласи».
7.40 «Мультипанорама».
8.00 «Калдирғочлар яна қайтади».
8.35 «Умр баҳори».
9.00 «Қайси юлдуздан сиз?» Т/с.
10.00 «ДАВР».

ЧОРШАНБА 17

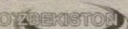
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.10 «Олам ва одам» дастури: «Экспедиция».
8.00 «Ахборот».
8.35 ТВ - анонс.
8.40 - 9.40 «Маънавият» дастури.
9.40 «Финли ва унинг дўстлари». М/ф.
10.20 «Чоррах».
10.35 «Икки дарё оралиғида».
11.00 «Ахборот».
11.15 «Кун мавзуси».
11.25 «Умр манзаралари».
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
13.00 «Хаёт жилгалари».
13.35 «Андерсен эртақлари». М/с.
14.00 «Ахборот».
14.20 «Дунё манзаралари».
14.40 «Эркин иқтисодиёт».
15.05 «Олам ва одам» дастури: «Сайёралар».
15.55 «Уйла, Изла, Топа!».
16.40 «Икки дарё оралиғида».

17.00 «Ахборот».
17.15 2010 йил - Баркамол авлод йили. «Таълимга эътибор - келажаққа эътибор».
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
18.15 «Умр манзаралари».
18.55 «Яхшилар ёди».
19.30 «Ахборот». /рус/.
20.10 Миллий сериал: «Хаёт жилгалари» (Яқунловчи қисми).
20.45 «Ватанимни куйлайман».
21.00 «Ахборот».
21.35 2010 йил - Баркамол авлод йили. «Мен ёшликман».
21.50 «Нафс балоси». Т/с.
22.50 «Ғаройиб мерос». Б/ф.

YOSHLAR

7.00 «Салом, ёшлар!»
7.30 «Даврининг боласи».
7.40 «Мультипанорама».
8.00 Миллий сериал: «Калдирғочлар яна қайтади».
8.35 «Соғлиқ - бойлик».
8.55 «Улугъ неъмат».
9.00 «Қайси юлдуздан сиз?» Т/с.

ПАЙШАНБА 18

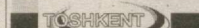

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.10 «Олам ва одам» дастури: «Экспедиция».
7.50 «Очун».
8.00 «Ахборот».
8.40 - 9.40 «Маънавият» дастури.
9.40 «Цирк, цирк, цирк».
9.55 «Финли ва унинг дўстлари». М/ф.
10.35 «Икки дарё оралиғида».
11.00 «Ахборот».

11.15 «Умр манзаралари».
11.50 «Ахборот». /инглиз/.
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!».
12.50 «Иқлим».
12.55 «Ифтихор».
13.00 «Хаёт жилгалари».
13.35 «Андерсен эртақлари». М/с.
14.00 «Ахборот».
14.15 «Очиқ дарс». Ток-шоу.
14.55 «Олам ва одам» дастури: «Сайёралар».
15.45 «Мен ёшликман».
16.00 «Тезкор хабарлар».
16.10 «Очун».
16.20 «Узингни асра».
16.40 «Икки дарё оралиғида».

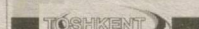
9.50 «Келажақ эгалари».
10.00 «ДАВР». Хафта якуни.
10.30 «Мўъжизавий дунё».
11.30 «KINOMANIYA».
12.00 «Қайси юлдуздан сиз?» Т/с.
12.50 «Ўзбек адабиёти».
12.55 «Телетўхта».
13.00 «Камолот» хабарлари.
13.10 «Даврининг боласи».
13.20 «Винни Пух». М/с.
13.40 «Сирли ўрмонча».
14.00 «Салом, ёшлар!».
14.30 «Record Uzbekistan».
15.00 «Инсон психологияси».
15.30 «Yoshlar-FM».
16.00 «ДАВР».
16.10 «Даврининг боласи».
16.20 «Мультипанорама».
16.30 «Мугола».
16.45 Навоий вилоят телерадиокомпанияси тақдим этади: «Обод манзиллар».
17.00 «Шавкатли Айвенго ҳақида қисса». Б/ф.
18.30 «Корақалпоқ ёшлари».
19.00 «ДАВР».
19.30 «Севги стратегияси». Т/с.
20.20 «Автопатруль».
20.40 «Хикоя».
21.05 «Қайси юлдуздан сиз?» Т/с.

21.55 «Томчида қуёш».
22.00 «ДАВР».
22.30 Миллий сериал: «Каминанинг оиласи».
23.00 «Илҳом қанотлари».
23.00 «Жейн Эйр». Т/с.
00.20 «Афсона ва ҳақиқат».
1.00 «Юрт тинчлиги».

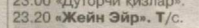
7.30 «Салом, Тошкент!».
8.30 «Сехрли эртақ». Б/ф.
9.50 «Эсмеральда». Т/с 26-қисм.
10.20 «Карвонсарой».
10.30 Миллий мультифильмлар «Ит ва мушук», «Қирқ ёлгон», «Дангаса».
11.05 «Саргузаштлар ороли».
11.35 «Оқ шудринг қишлоғи». Б/ф.
13.00 «Салом, Тошкент!».
14.00 «Дунё» теледастури.
15.00 «Пойтахт».
15.15 «Эсмеральда». Т/с 27-қисм.
15.45 «Сув ости экспедицияси». Х/ф 7-қисм.
16.35 «Карвонсарой».
16.45 «Қизилкўван маймунча». М/ф 1-қисм.

21.55 «Телетўхта».
22.00 «ДАВР».
22.30 Миллий сериал: «Каминанинг оиласи».
23.00 «Дўстлик кўприқлари».
23.20 «Жейн Эйр». Т/с.
00.20 «Афсона ва ҳақиқат».
1.00 «Юрт тинчлиги».

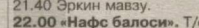

Хурматли телетомошбинлар! Профилактика муносабати билан 16 феврал кuni «TOSHKENT» телеканалы узининг кўрсатувлари дастурини соат 14.55 дан бошлайди.
15.00 «Пойтахт».
15.15 «Эсмеральда». Т/с. 28-қисм.
15.45 «Сув ости экспедицияси». Х/ф 8-қисм.
16.35 «Карвонсарой».
16.45 «Қизилкўван маймунча». М/ф 2-қисм.
17.15 «Езув маданияти тарихи». Т/ф 1-қисм.
17.35 «Истеъдод».
18.00 «Пойтахт».
18.25 «Эгизаклар». Т/с 22-қисм.
«ДАВР».
22.30 «Каминанинг оиласи».
23.00 «Дуторчи қизлар».
23.20 «Жейн Эйр». Т/с.
00.20 «Афсона ва ҳақиқат».
1.00 «Юрт тинчлиги».

17.00 «Ахборот».
22.00 «Каминанинг оиласи».
23.00 «Дуторчи қизлар».
23.20 «Жейн Эйр». Т/с.
19.20 «Саломат бўлинг!».
19.30 Миллий сериал: «Бог». 4-қисм.
20.00 «Пойтахт».
20.25 «Аччиқ ёлгон». Т/с.
21.05 «Дурдона».
21.30 «Пойтахт». /рус/.
21.50 «Интервью». /рус/.
22.05-23.35 «Материалист». Х/ф.

7.30 «Салом, Тошкент!».
8.45 «Эсмеральда». Т/с
9.15 «Карвонсарой».
9.30 «Пойтахт».
9.45 Сериал: «Бог». 3-қисм.
10.10 «Камер оркестрининг концерти».
10.30 «Пойтахт». /рус/.
10.40 «Пиратские острова».
11.07-қисм.
11.05 «Репортаж». /рус/.
11.15 «Будьте здоровы!».
11.30 «Ажойиб кичкинтойлар». Б/ф.
13.00 «Салом, Тошкент!».
14.00 «Дунё» теледастури.
15.00 «Пойтахт».
15.15 «Эсмеральда». Т/с
15.45 «Сув ости экспедицияси». Х/ф 9-қисм.
16.35 «Карвонсарой».
16.45 «Дикқат, маймунча!».
16.55 «Аёл қалби».

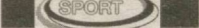

21.40 Эркин мавзу.
22.00 «Нафс балоси». Т/с.
22.50 «Иқлим».
22.55 «Умидсиз одамлар». Б/ф.
7.00 «Салом, ёшлар!».
7.40 «Мультипанорама».
8.00 «Калдирғочлар яна қайтади».
8.35 «Тасвир ва таассурот».
8.55 «Улугъ неъмат».
9.00 «Қайси юлдуздан сиз?» Т/с.
21.40 Эркин мавзу.
22.00 «Нафс балоси». Т/с.
22.55 «Умидсиз одамлар». Б/ф.

YOSHLAR

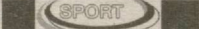
7.00 «Салом, ёшлар!»
7.40 «Мультипанорама».
8.00 «Калдирғочлар яна қайтади».
8.35 «Тасвир ва таассурот».
8.55 «Улугъ неъмат».
9.00 «Қайси юлдуздан сиз?» Т/с.

17.40 «Тошкентда латифа».
18.00 «Пойтахт».
18.25 «Эгизаклар». Т/с 21-қисм.
19.20 «Тошкентнинг илм масканлари».
19.30 Миллий сериал: «Бог». 2-қисм.
20.00 «Пойтахт».
20.25 «Аччиқ ёлгон». Т/с.
21.00 «Аёл қалби».
21.30 «Пойтахт». /рус/.
21.50 «Будьте здоровы!».
22.05-23.35 «Палаши». Х/ф.

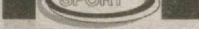
Телетомошбинлар дикқатига! Профилактика муносабати билан 15 февраль кuni «Спорт» телерадиоканали уз кўрсатувлари 18.00 дан бошлайди.
18.10 «Чемпион».
18.30 «Хабарлар» (рус тил)
18.55 Самбо. Ўзбекистон чемпиониати.
19.45 Қишки Олимпиада ўйинларида.
20.40 «Футбол шарҳи».
21.10 «Чемпионлик орузуси».

19.20 «Ҳимоя».
19.30 Миллий сериал: «Бог». 3-қисм.
20.00 «Пойтахт».
20.20 «Анонс».
20.25 «Аччиқ ёлгон». Т/с.
21.00 «Менинг маҳаллам».
21.15 «Анонс».
21.20 Мумтоз наволар.
21.30 «Пойтахт». /рус/.
21.50 «Репортаж». /рус/.
22.00 «Кино SMS со звездами».
22.05-23.55 «Западня». Х/ф.

7.00 «Хабарлар».
7.25 «Болалар майдончаси».
7.35 «Бодоро утро».
8.35 «Малахов +».
9.30 «Чемпионлик орузуси».
10.00 Қишки Олимпиада ўйинларида.
11.00 Бадий гимнастика. Осиё чемпионати.
13.00 «Футбол шарҳи».
18.10 «Баркамол авлод».
18.30 «Хабарлар» (рус тил)
18.55 Самбо.
19.55 Бадий гимнастика.
21.10 «Чемпионлик орузуси».

17.15 «Езув маданияти тарихи». Т/ф. 2-қисм.
17.40 «Тошкентда латифа».
18.00 «Пойтахт».
18.25 «Эгизаклар». Т/с
19.20 «Саломат бўлинг!».
19.30 Миллий сериал: «Бог». 4-қисм.
20.00 «Пойтахт».
20.25 «Аччиқ ёлгон». Т/с.
21.05 «Дурдона».
21.30 «Пойтахт». /рус/.
21.50 «Интервью». /рус/.
22.05-23.35 «Материалист». Х/ф.

7.00 «Хабарлар».
7.35 «Бодоро утро».
8.35 «Малахов +».
9.30 «Чемпионлик орузуси».
10.00 Қишки Олимпиада ўйинларида.
11.00 Бадий гимнастика.
13.00 - 14.40 ЧЛ. «Милан» (Италия) - «МЮ» (Англия)
18.10 «Универсиада 2010».
18.30 «Хабарлар» (рус тил)
18.55 Бадий гимнастика.
19.35 ЧЛ. «Лион» (Франция) - «Реал» Испания).
21.10 «Чемпионлик орузуси».

9.55 «Ўзбек адабиёти».
10.00 «ДАВР».
10.20 «Ўғлонлар».
10.30 «Мўъжизавий дунё».
11.30 «Ўзбегим».
12.00 Миллий сериал: «Ту-таш тақдирлар».
13.00 «ДАВР».
13.10 «Даврининг боласи».
13.20 «Винни Пух». М/с.
13.40 «Сирли ўрмонча».
14.00 «Салом, ёшлар!».
14.30 «Ижод мактаби».
15.10 2010 - Баркамол авлод йили: «Сехрли кўллар».
15.50 «Оғоҳ бўлинг!».
15.55 «Баркамол авлод».
16.00 «ДАВР».

21.40 «Хабарлар» (ўзб. тил)
22.05 Интерфутбол.
23.45 Қишки Олимпиада ўйинларида.
1.30 «Тунингиз осуда бўлсин!»

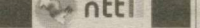
TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
08.00 «Жассига ўхшашли йўқ»
08.30 Концерт
10.30 Ўзбек наволари
11.30 «Привидение» худ.фильм
13.50 Ўзбек наволари
14.20 Prime time (рус)
14.30 «Премьера» (рус)
15.00 «Жассига ўхшашли йўқ»
15.30 Мультифильм
17.00 Ўзбек наволари
17.30 «Топ-10».
18.30 «Жассига ўхшашли йўқ»
19.00 Ўзбек наволари
21.00 Сериал «ЛАС-ВЕГАС»
22.00 «ТЕРМИНАЛ» х/ф

21.40 «Хабарлар» (ўзб. тил)
22.05 Қишки Олимпиада ўйинларида.
00.40 Футбол. УЕФА ЧЛ «Милан» (Италия) - «МЮ» (Англия)

TV-MARKAZ

07.00 07.40 Ўзбек наволари
07.30 Prime time (рус)
08.00 «Жассига ўхшашли йўқ»
08.30 10.30 Ўзбек наволари
09.30 Сериал «Лас-Вегас»
11.30 «Терминал» худ.фильм
14.00 Ўзбек наволари
15.00 «Жассига ўхшашли йўқ»
15.30 Мультифильм
17.00 Ўзбек наволари
17.30 Премьера (ўзб)
18.00 Prime time (рус)
18.10 19.00 Ўзбек наволари
18.30 «Жассига ўхшашли йўқ»
21.00 Сериал «ЛАС-ВЕГАС»
22.00 «Свидание вслепую» худ.фильм

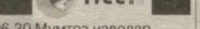

06.30 Мумтоз наволар
07.00 «Асрлар садоси»
07.30 «Худуд»
08.00 «Сугдиёна»

21.40 «Хабарлар» (ўзб. тил)
22.05 Қишки Олимпиада ўйинларида.
00.40 Футбол. ЧЛ «Порту» (Португалия) - «Арсенал» (Англия)

TV-MARKAZ

07.00 08.30 Ўзбек наволари
08.00 «Жассига ўхшашли йўқ»
09.30 Сериал «Лас-Вегас»
11.30 «Свидание вслепую» х/ф
14.20 Prime time (рус)
14.30 «Кинокурьер»
15.00 «Жассига ўхшашли йўқ»
15.30 Мультифильм
17.00 Ўзбек наволари
18.30 «Жассига ўхшашли йўқ»
19.00 Ўзбек наволари
20.30 УМ-Files
20.30 Ўзбек наволари
21.00 Сериал «ЛАС-ВЕГАС»
22.00 «НАТЯНУТА ТЕТИВА» худ.фильм

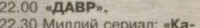

06.30 Мумтоз наволар
07.00 «Асрлар садоси»
07.30 «Худуд»
08.00 «Сугдиёна»
08.20 «25-кадр»

08.20 «Буни ҳаёт дейдилар»
09.00 «Янги авлод»
09.20 «Ешлар куйлаганда»
09.30 «Ешлар» студияси
10.00 «Дил куйлайди»
10.30 «Хикрон» т/с
11.00 Киноконцерт
11:20 Худудий телестанциялар лойиҳалари
11:30 «Арғувонлар остида»
12:15 «Армуғон»
12:45 Хужжатли фильм
13:00 «Қойилмақом режа»
14:45 Киноконцерт
15:00 «Ешлар» студияси
15:20 Кинотабассум
15:30 «Буни ҳаёт дейдилар»
16:00 «Хаёт кадри» т/с
16:45 НТДА мусиқа
17:00 «Янги авлод»
17:20 «Ешлар куйлаганда»
17:40 «Ешлар» студияси
18:00 «Асрлар садоси»
18:30 «Ой чиқмаган оқшом» в/ф (2-қисм)
19:10 «Сугдиёна»
19:30 «Кунгли наволари»
19:45 «Арғувонлар остида»
20:30 «Худуд»
21:00 «Хаёт кадри» т/с
22:00 «Янги кайфият»
22:30 «Чапма» б/ф
23:40 «Тунги ором»
00:00 «Худуд»

08.20 «Янши кайфият»
09.00 «Янги авлод»
09.20 «Ешлар куйлаганда»
09.30 «Ешлар» студияси
10.00 «Дил куйлайди»
10.30 «Хикрон» т/с
11.00 Киноконцерт
11:20 Худудий телестанциялар лойиҳалари
11:30 «Арғувонлар остида»
12:15 «Армуғон»
12:45 Хужжатли фильм
13:00 «Чапма» б/ф
14:10 «Файли юрт одамлари»
14:35 Киноконцерт
15:00 «Ешлар» студияси
15:20 Кинотабассум
15:30 «Буни ҳаёт дейдилар»
16:00 «Хаёт кадри» т/с
16:45 НТДА мусиқа
17:00 «Янги авлод»
17:20 «Ешлар куйлаганда»
17:40 «Ешлар» студияси
18:00 «Асрлар садоси»
18:30 «Ой чиқмаган оқшом» в/ф (2-қисм)
19:10 «Сугдиёна»
19:30 «Кунгли наволари»
19:45 «Арғувонлар остида»
20:30 «Худуд»
21:00 «Хаёт кадри» т/с
22:00 «25-кадр»
22:30 «Севги фазоси» б/ф
00:00 «Худуд»

08.50 «Тонг сабоси»
09.00 «Янги авлод»
09.20 «Ешлар куйлаганда»
09.30 «Ешлар» студияси
10.00 «Дил куйлайди»
10.30 «Хикрон» т/с
11.00 Киноконцерт
11:20 Худудий телестанциялар лойиҳалари
11:30 «Арғувонлар остида»
12:15 «Армуғон»
12:45 Хужжатли фильм
13:00 «Севги фазоси» б/ф
14:40 Киноконцерт
15:00 «Ешлар» студияси
15:25 Кинотабассум
15:30 «Янши кайфият»
16:00 «Хаёт кадри» т/с
16:45 НТДА мусиқа
17:00 «Янги авлод»
17:20 «Ешлар куйлаганда»
17:40 «Ешлар» студияси
18:00 «Асрлар садоси»
18:30 «Ой чиқмаган оқшом» в/ф (3-қисм)
19:10 «Сугдиёна»
19:45 «Арғувонлар остида»
20:30 «Худуд»
21:00 «Хаёт кадри» т/с
22:00 «Янши кайфият»
22:30 «Тангалки болалар»
23:45 «Тунги ором»
00:00 «Худуд»

7.30 «Салом, Тошкент!»
8.45 «Эсмеральда». Т/с. 29-қисм.
9.15 «Карвонсарой».
9.30 «Пойтахт».
9.45 Сериал: «Бог». 4-қисм.

10.10 «Дурдона».
10.30 «Пойтахт». /рус/.
10.40 «Пиратские острова».

17.15 «Мулохазга унун мавзу».
17.55 Жаҳон музикаси дурдоналари. Дворак.
18.00 «Пойтахт».

SPORT
7.00 «Хабарлар».
7.25 «Болалар майдончаси».

18.55 Бадий гимнастика.
19.35 ЧЛ. «Бавария» - «Фирорентина»
21.10 «Чемпионлик ордуси»

13.10 Ўзбек навалари
14.30 Премьера (узб)
15.00 «Жасига ўхшаши йўк»

08:20 «Яхши кайфият»
08:50 «Тонг сабоси»
09:00 «Янги авлод»

15:00 «Ешлар» студияси
15:25 Кинотабассум
15:30 «25-кадр»

ЖУМА 19
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.10 «Олам ва одам» дастури

ри: «Сайёралар».
15.55 Жаҳон музикаси хазинасида. Иоганн Себастьян Бах.

СИЗ? Т/с.
10.00 «ДАВР».
10.10 «Чемпион».

20.30 «Бугун».
21.00 «Телетўхта».
21.05 «Қайси юлдуздан-сиз?» Т/с.

16.50 «Нима учун?»
17.35 «Эртаги згалари».
17.50 «Тошкентда латифа».

ЎЙНЛАРИДА.
21.10 «Чемпионлик ордуси».
21.40 «Хабарлар» (узб. тил)

08:50 «Тонг сабоси»
09:00 «Янги авлод»
09:20 «Ешлар куйлаганда»

ШАНБА 20
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иқлим».

14.20 «Азизим».
14.50 «Хаёт манзаралари».
15.00 «Сариқ эт гори» Б/ф.

9.00 «Қайси юлдуздан-сиз?» Т/с.
9.50 «UzEx».

22.00 «ДАВР».
22.30 Жаҳон киноси: «Кузбойлогич».

18.05 «Санъатимиз хазинасида».
18.20 «Эгизаклар» Т/с 26-қисм.

20.45 Қишки Олимпиада ўйинларида.
21.40 «Хабарлар» (узб. тил)

07:50 «Тонг сабоси» мусикий дастур
08:00 «Сўғдиёна»

ЯКШАНБА 21
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.10 Миллий кино: «Оқтошлик болалар».

«Болалар сайраси»:
16.00 «Олтин оҳу» М/ф.
16.30 Миллий кино: «Танка».

10.40 «Олтин компас» Б/ф.
9.15 «Карвонсарой».

9.25 «Карвонсарой».
9.25 «Анонс».

21.30 «Открытая дверь».
22.00-00.30 «Кино SMS со звездами».

21.30 «Талкин». Информационно-тактихий курсатув.
22.05 «Ринг кироллари».

07:30 Тонги навалар
08:00 «Сўғдиёна»
08:40 «Дил куйлайди» мусикий дастур

ГУЛ СЕҲРИ

Латофат ҳорғин ўрнидан турди. Ишга овланаётган эрига ҳам эътибор бермади. Раҳимжон димоғ-филоқни кечаги тортишувга йўйди. «Шаштидан тушиб қолар», деган ўйда индамай чиқиб кетди. Бу Латофатнинг баттар ғашини келтирди.

Уй ичида пилдираб юрган ўғилчасини беҳасала кийинтирди. Ёмғир савалаб ёғайтганига парво қилмай, йўлга чиқди. Боғчага етиши билан боласи тушмагур яна хархашасини бошлади. Тарбиячи опаси Азизбекни аранг ажратиб олди. Латофат кўнгил узолмади. Деворга суяниб, эшик тирқишидан хонага кулоқ тутди... Ўғилнинг овунидан бир қадар кўнгли таскин тоғди.

Бир-икки қадам кўйгач, кечаги дилхираликни эслади. Нимадир деди-ю, ўзининг овозидан ўзи чўчигандай атрофга аланглади. Қошлари чимирилди. Оёқлари ўзига бўйсунмаётгандай эди... Ёғоч дарвоза олдида келганини сез-

ди, хушёр тортиди.

— Латофатой қизим, кел, — дея Ҳалима ая унга пешвоз чиқди. Ранг-рўйига қараб ташвишланди.

— Тинчликми? Нима гап?..
— Ҳалима...
— Ҳалима...

Она билдики, нимадир бўлган. Яна гап

сўраса йиғлаб юборади. Чойни баҳона қилиб, ўрнидан турди. Дастурхонга ул-бул нарса кўйди...

— Ха, айтганча, сенга кўйлақлик олиб кўйгандим. Тиктириб киярсан.

Ҳалима ая қизини оғиз очишга кўймай, кўлидаги товляниб турган матони унга тутқазди.

— Овора бўлибсиз-да, — деди Латофат аранг ўзини босиб олгач.

— Ундай дема, болам, «яхши кўрдим» деганинг учун олдим.

— Раҳмат, ойижон!

Латофат ўрнидан кўзгалди. Ташқарида ёмғир тинган. Куёш чарақлаб турарди. «Онамга айтаганим яхши бўлди, янгала-римнинг олдида гап-сўз кўпаярди», — деди ўзига-ўзи.

Кеча томон ўғлини боғчадан олиб уйига қайтди. Кираверишдаги стол устида бир даста гул яшнаб турарди.

— Вой, — деб юборди Латофат севинчини яширолмай. Гулни кўлига олди. Кўшни хонада Раҳимжон уни зимдан кузатарди. Кайфиятини кўриб дадиллашди. Аста елкасидан тутди.

— Туғилган кунингиз билан, — деди кулоғига аста шивирлаб.

Латофат қизариб, нигоҳини ерга қадади.

САБОҚ

Супурги ушлашга кўли келмаётган набирасининг ҳаракатларини кузатиб турган Робия ая аста ёнига борди. Қизалоқнинг кўлидан ушлаб, унга ёнбошлашиб супуриш кераклигини ўқтирди.

— Сен ернинг юзини очсанг, Аллоҳ сенинг ҳам юзингни ёруғ қилади, болам, супуравер.

— Хўп бўлади, бувижон...
Бир оздан кейин ҳовли чинидек бўлди, лекин у ер, бу ерда хас-хашак қолибди. Уйинга қизиқиб чиқиб кетаётган Мухайёни бувижониси тўхтади.

— Қолганини ким қилади, чирогим?

— Ҳалима, бувижон, ўзим.

Қизча колтоғини дарров ерга кўйиб, ишини охирига етказди.

Кечки овқатга ўтиришганда Робия ая набирасининг дастёр бўлиб қолганини айтиб, онаси билан дадасига уни роса мақтади. Буни эшитиб ўтирган Мухайё ўзини катта қизлардай тутиб, овқатдан кейин дастурхонни ҳам ўзи йиғиштиришга тушди.

Зумрадхон АБДУЛЛАЕВА

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ЗАМОН ТАЛАБЛАРИГА ЖАВОБ БERAДИГАН

«ESFIR»

ГҶЗАЛЛИК САЛОНИ КҶЙИДАГИ ХИЗМАТЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ:

- * Тўй ва тадбирлар учун ажойиб соч турмаклари
- * Бетақорр макияж
- * Косметология
- * Профессинал соч олдириш
- * Стилист-визажист хизматлари
- * Соч ва киприклари турли шакллarga келтириш (сочни майдалаб ўриш)

- * Тирноққа оид барча хизматлар (маникюр, педикюр)
- * Танага бадий услубда нақшлар қизиш (турли кўринишда)
- * Миқозларга айтилмасдан ўзла-ри истагандай хизмат кўрсатиш.

Манзил: Тошкент ш., Марказ-5, 59-ўй, 29-офис
Тел/факс.: (+99871) 235-55-44,
моб: (+99897) 465-00-44

ТАБРИКЛАЙМИЗ! ТАБРИКЛАЙМИЗ! ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Қадри Кутлибека опа!

Таваллуд айёмингиз билан кутлаймиз. Сизга сихат-саломатлик, узоқ умр, ижодий зафарлар тилаймиз. Умр йўлдошингиз билан фарзандларингиз камолини кўриб юришлик насиб этсин.

Шогирдларингиз
Тамара, Дилфуза, Нигора, Илхом.

Қадри опаҳоним Зайнабхон Холмирзаева!

Сизни 50 ёшингиз билан чин юракдан муборакбод этаман. Сизга узоқ умр, сихат-саломатлик тилайман. Фарзандларингиз билан набираларингиз бахтига ҳамиша омон бўлинг!

Синглингиз Фотимахон Тошматова,
Наманган вилояти,
Уйчи тумани.

ЎҚИШГА МАРҶАМАТ!

«ZENN-SHANS»

ИЛМИЙ ЎҚУВ МАРКАЗИ

Абитуриентларни олий ўқув юрталарига ўқишга кириш учун кўйидаги фанлар бўйича тайёрлайди: кимё, биология, она тили ва адабиёти, математика, физика, инглиз тили, тарих, рус тили. Машгулотларни фан докторлари, фан номзодлари ва дарсликлар муаллифлари олиб борадилар.

Марказ дарсларнинг юқори даражаси сифатига кафолат беради.

Назарий ва амалий машгулотлар махсус чуқурлаштирилган дастурлар асосида ҳамда «Ахборотнома»лар, имтиҳон вариантлари бўйича ўтказилади. Ҷар бир фан ҳафтасига 3 марта 2 соатдан дарс жадалига киритилади. Марказдан барча зарур дарслик ва ахборотномаларни сотиб олиш мумкин.

Машгулотлар сентябр ойдан бошлаб 1 августгача 11 ой давом этади. Дарслар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Бизнинг абитуриентларимиз: 2006 йилда – 85%, 2007 йилда – 92%, 2008 йилда – 99% ўқишга қабул қилинди.

Натижалар билан марказда танишиш мумкин. Шунингдек, ушбу илмий ўқув марказида рус ва инглиз тилини ўрганиш курслари ҳам бор.

МАНЗИЛ: Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, 2-мавзе, 14-а уй (9 қаватли бинонинг 1-қавати).
Мўлжал: Юнусобод, «Универсам» бекати, «Юнусобод» бозори қаршисида.
ТЕЛЕФОНЛАР: 8(371) 221-86-09, 221-35-56. **ФИЛИАЛ:** Жиззах вилояти, Ғаллаорол тумани, «Мустақиллик» кўчаси, 39-уй.

КҶЧМАС МУЛК БУРЧАГИ

СОТИЛАДИ

Аграр, чорвачилик хўжалиги.
Ферма — Янгийўл тумани, «Халқобод» хўжалиги. 3 гектар, кадастрли, чала қурилишли, сув тўғонининг ёнида, электр чироғи бор.
Нархи 29.000 ш.б.
+99898-304-10-40,
+99898-310-80-80,
+99897-794-89-90

Бобур кўчасида (мўлжал Аэропорт) 2-қаватли 5 хонали евро услубда таъмирланган 10 қаватли бинода. 1 ва 2 қаватлар. Ертуласи бор. Ишхона қилишга жуда мос келади.
Нархи: 95.000 ш.б.
Умумий майдони 118 м².
Тел: 794-89-90

Марказ-15 мавзесида 3 хонали, 2 қават, 5 қаватли гиштли бинода. Таъмир-

ланган, хоналари алоҳида, балкони 2хб. Нархи: 45.000 ш.б. Тел: 723-00-60

АЛМАШАМАН

Ҷамид Олимжон метро бекати ёнида жойлашган 2 хонали ва 2 сотихлик ҳовлимни, марказда жойлашган 1 ёки 2 хоналик квартирага қелишилган ҳолда. Нархи 80.000 ш.б. Тел: 785-37-46.

ДИҚҚАТ!

Хусусий эълонлар имтиёзли равишда чоп этилади.
«Кўчмас мулк бурчаги»га оид ўзингизни қизиқтирган саволлар юзасидан 233-04-35, 794-89-90 телефонларига мурожаат қилишингиз мумкин.

Тошкент Давлат техника университети энергетика факультетини 2007 да тугатган Наров Мурод Фозилович номига берилган № Б 302722 диплом йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

ЭХ, БИЗ — КАТТАЛАР...

Маҳалла кўмитасининг яраштириш комиссиясига ёш эр-хотинлар муружаат қилишиб, ажрашмоқчи эканликлари, судга комиссия баённомаси ёзиб беришимизни сўрашди.

Уша кундан бошлаб бу оиланинг ажралиш сабабларни ўрганила бошланди. Ишонасизми, оддийгина тушунтириш, ёшларни яраштириш учун кўрилган чоралар сабаб бўлиб, улар ярашилди. Аммо баъзан шундай муружаатлар ҳам бўладики, бунда ёшлар эмас, аксинча катталарнинг хоҳиш-истаклари етакчилик қилади.

Гап яқинда маҳалламизда бўлиб ўтган иккита ёш оилани яраштириш мижозаси устида бормоқда. Бу оилада икки қиз бўлиб, ҳар иккиси ҳам турмушга чиққан. Катта қизи эри билан низолашиб, икки фарзандини ташлаб уйига қайтиб келиб ўтирибди. Иккинчи қиз ҳам эри билан мурасаси келиша олмай, ажралиш учун ариза берган.

Яраштириш комиссияси аъзолари аниқлашди: Маълум бўлишича, катта қиз балогат ёшига тўлмай узатиб юборилган. ФХДё бўлимидан рўйхатдан ҳам ўтказилмаган ва кейинчалик ҳам расмий никоҳни қайд эттирмаган. Орадан шунча вақт ўтиб, икки болалик бўлгач, баъзи келишмовчиликлар туфайли ота уйига қайтиб келиб қолган.

Қуда томондан вакиллар келиб, келини олиб кетишмоқчи бўлганда ота рухсат бермаган. Натижада икки ўртада ҳиддий низолар пайдо бўлиб, борди-келди узилган.

Энг ачинарлиси, бу мижозалар туфайли бир эмас, тўртта гўдакнинг етим бўлиб қолиши бизларни ташвишлантирарди. Ёшлар ўртасида олиб борилган тушунтириш ишлари яхши самара бера бошлаган бўлса-да, ота-оналар фарзандларининг ярашилларига кескин қарши чиқашди. Лекин биз ҳам қараб турмадик.

Нихоят, қизлар ўз оилаларига қайтишга, ярашишга мойиллик билдиришди, аммо негадир ота ваҳоҳатидан кўрқиб ярашаман, дейишга тили айланмасди.

... Иккинчи оиланинг битта қизи

бўлиб, у ёлғиз ўғилли оилага келин бўлиб тушган. У ҳам ФХДё бўлимидан рўйхатдан ўтмаган. Ҳайрон қоласиз, қизини ҳозир еру кўкка ишонмаётган ота қандай қилиб уни расмий никоҳсиз узатган, кейинчалик ҳам қизиқмаган? Вақт ўтиши билан келин ота уйига кўнгироқ қилаверган, уйда содир бўлиб ўтган ҳар бир воқеадан онасини хабардор қилиб турган. Уй юмушларига қарамаган. Табиийки, бу ҳол-эрига ёқмаган ва хотинини тартибга чиқирган. Бироқ аёли бундан тўғри ҳулоса чиқариб олиш ўрнига сўроқсиз отасининг уйига кетиб қолаверган. Эр икки-

Она қизига «эрининг сир-асрорини фош қилма, уйингдаги гапни кўчага чиқарма, рўзгорингни покиза сақла, қайнона, қайнотанг ва эрининг қариндошлари ҳурматини жойига қўйгин», деб насихат қилиши лозим эмасми? Бунинг акси бўлса, ҳар қандай оилага пугур етади.

Тақдири тилга олинган келинлар, ишончим комилки, бундай насихатни олмаган ёки унга амал қилмаган. Ота-она эса қизларига тўғри йўл кўрсатиш ўрнига қудаларни қоралаш, шу оиладан қизининг кўнглини совутиш ва ёш оилани бузиш билан шугулланганлар. Демак, энг аввало ўша катталарнинг ўзлари тарбияга муҳтож эмасмикан? Бундай ота-оналар тарбиясини олган қизлар турмуш қийинчиликларига дуч келаверади.

Тўғри, ҳар бир ота-она қизи бахтли бўлишини истайди. Аммо бу бахт осмондан тушмайди. У тарбия жараёнида шаклланади ва турмушда ўз ифодасини топади. Ота-она қизини турмушга тайёрлаш жараёнида севган фарзандини сабр-бардошли, одобли ва оқибатли бўлишга ўргатиши унинг узатилган оилага эш бўлиб яшаши, кўпни кўп демай, озни оз демай ҳаёт кечирishi лозимлигини ўқтириши ва ўргатиши лозимдир.

Хулоса шуки, ёш оилалар барқарорлигини таъминлаш фақат ёшларнинг ўзига эмас, балки уларга тарбия берган ёки тарбия бера олмаган катталарга ҳам боғлиқ экан.

Содиқ МЎМИНОВ,
Тошкент шаҳар, Ҳамза тумани
Жўрабек номи маҳалла
оқсоқоли, тарих фанлари
номзоди.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАНАЁТГАНДА:
— Мақолада тилга олинган ёш оилаларнинг бири ярашди, эр-хотин ва болаларнинг боши бирикди, — дея суюниб кўнги-роқ қилди маҳалла оқсоқоли. — Қолаверса, келиннинг ота-онаси ҳам ўз хатоларини тушуниб етган кўринади, болаларимиз бахтли бўлишса бас деб туришибди...

«ҚИРЧИН» — бу сўз тилимизда камроқ ишлатилса-да, ҳозирга қадар у муомалада. Масалан: «Қирчинингда қийилгур». «Қирчин» сўзи навқиронликка ёш ниҳолга нисбатан ишлатилган.

«ТУЙНАК» — Янги туғилган, ҳали етилмаган қовун. «Ўзбек тилининг изоҳли луғати»да изоҳланишича, бу сўз «туғунак» сўзининг ўзгарган шаклидир. Масалан: «Бозорда қовун туширадиганларга ёрдамлашаман, сапча, туйнак беришадим». (Фафур Фулом)

АСКИЯ — бу сўз асли «закий», «закия» сўзидан келиб чиққан бўлиб, «закийлар», «зийраклар» деган маъноларни англатади. Аския ўзбек халқ оғзаки ижодининг бир жанри бўлиб, унда сўз ўйинига, қочирқиларга асосланган ҳолда икки ёки ундан ортқ кишилар ёки тарафлар мусобақалашадилар.

ВОЯ — тилимизда «вояга етди» деган иборат асосан униб-ўсиб, етилмоқ ёш ёки бошқа жиҳатдан етуқликка эришмоқ маъноларини англатади. Аслида «воя» сўзи «ХИССА», «НАСИБА», «ИСТАК», «ЭХТИЁТ», «АҚЛ», «ЭС» маъноларини билдиради. Демак, «вояга етди» ибораси «ақлга етди», «насибага етишди», «ақли тўлишди» каби маъноларни англатади.

АНДИША — шарм-ҳаё, ор-номус бурчларига амал қилиш ҳиссини англатадиган бу сўзининг туб маъноси «фикр, мулоҳаза, ўйлаш» маъносини билдиради. Дарҳақиқат, фикр-мулоҳаза бор жойда андиша ҳам мавжуд бўлади.

Қандайдир андиша тугди тилини.
Асқад Мухтор

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади

уч марта уни уйдан қайтариб олиб келган.

Келин ҳомиладор бўлиб, туғиш арафасида яна сўроқсиз уйига кетиб қолади ва туғруқхонадан чиқиб, тўғри боласини кўтариб, ота уйига боради. Орадан бир ой ўтар-ўтмас келиннинг отаси юк машина олиб келиб, уйда куёвининг йўқлигига ҳам қарамай, қизининг кўч-кўронини олиб кетади.

Бу воқеадан кейин куёв томон маҳаллага муружаат қилиб, келинни қайтаришга ёрдам беришларини сўради...

Оқориди воқеалар кишини ўйлантириб қўяди. Нима сабабдан оталар бундай нотўғри йўлни тутмоқда? Улар қизлари бахтли бўлишини ўйламайдиларми ёки уни эридан ажратиб олиб, бахтли қилишмоқчимиз? Лекин бундай бўлиши мумкин эмас-ку!

Аёл эркак учун, эркак эса аёл учун яратилган экан, узатилган қиз ота-онаники эмас, энди унинг раҳнамолари — эри, қайнона ва қайнотаники эмасми?

МУНАЖЖИМ БАШОРАТИ

15.02 — 21.02

Кўй (21.03 — 20.04)

Бу ҳафтада бироз чарчаб қолганингиз сезилади, шу туфайли ҳам муҳим ишларни қулай вақтга қолдириб, ўзингиз учун дам олиш эълон қилинг. Фақат зарур ишларни бажаринг, асосан уй юмушлари, дўконларга бориш каби юмушлар билан шуғулланинг.

Бузоқ (21.04 — 21.05)

Шу кунларда куч-гайратингиз жўшиб кетади. Меҳнаткашлигингизни кўриб, атрофдагиларнинг ҳайрати ошади, натижа аниқ — раҳбарларнинг диққат-эътиборига тушасиз, ҳатто моддий ёки маънавий рағбатларга ҳам сазовор бўласиз.

Эгизаклар (22.05 — 21.06)

Ушбу ҳафтада кутилмаган жойлардан пуллар келиб қолиши мумкин, уларни ақл билан, режалар сарфлашга ҳаракат

қилинг. Мўлжалдаги йирик харидни амалга оширишингиз ҳам мумкин. Дам олиш кунларида ёқимли хабар келиши мумкин.

Қисқичбақа (22.06 — 23.07)

Агар иш ёки яшаш жойини алмаштирмоқчи бўлсангиз, бунинг айни қулай вақти келди. Оилада ҳам жуда уйғун, тотув вазиёт юзага келади. Шунингдек, янги иш ёки лойиҳани бошламоқчи бўлсангиз, дадил қадам ташлашингиз мумкин. Дам олиш кунларида бироз чарчаганингиз сезилади.

Арслон (24.07 — 23.08)

Шу кунларда кайфиятингиз жуда кўтаринки бўлади, сиз ҳам ишлашни, ҳам кўнглингдагидек мароқли дам олишни уйғунлаштириб юбора olasiz. Айни пайтда унчалик иш кўп бўлмайди, шу сабабли яхшилаб ҳордиқ чиқаринг. Энг муҳими, сиддийат ва келишмовчи-

ликлар чиқишига йўл қўйманг.

Паризод (24.08 — 21.09)

Кайфиятингиз яхши бўлиши ўзингизнинг кўлингизда. Шу сабабли, оилада ёки ишхонада вужудга келиши эҳтимоли бўлган таранг вазиятлардан босиқлик билан чиқиб, келишмовчиликлар пайдо бўлишига йўл қўйманг. Ҳамкасблар, шериклар ва ақилларингиз билан муносабат қилишга тўғри келади.

Тарози (22.09 — 23.10)

Бу ҳафта кайфиятингиз жуда зўр бўлади. Чунки сизни кутилмаган тақдирлар, истикболли лойиҳалар, романтик учрашувлар кутмоқда. Фақат ҳар доимгидек мулоҳазакорликни унутмай, воқеалар ривожини тоқат билан кутинг. Ҳафта охирида молиявий масалаларни ҳал қилишга киришингиз, омадли ечим топади.

Чаён (24.10 — 22.11)

Ҳафтангиз жуда жўшқин ўтади. Ишхонада ҳам, оилада ҳам ўзингизни қўлга олиб, турли таранг вазиятларни мулоҳазакорлик билан ҳал этишга ҳаракат қилинг. Яқинларингиз билан дилдан суҳбатлашишга ҳаракат қилинг, қарабсизки, ҳар қандай англашилмовчиликлар ўз-ўзидан ечим топади.

Ўқотар (23.11 — 21.12)

Бироз саломатлигингиз ҳақида қайғурмансангиз бўлмайди. Ахир қиш, ҳаво совуқ, бу эса сиздек меҳнаткаш одамнинг соғлиғига таъсир кўрсатмай қолмайди. Эринмай шифокор ҳузурига бориш ва муолажаларни тўлиқ олинг.

Тоғ эчкиси (22.12 — 19.01)

Бу жуда сершоқин, жўшқин ҳафта бўлади. Жуда кўп сафарларга чиқасиз, уйда ҳам иш жуда кўп бўлади. Ўзингиз кутмаган жойлардан

пуллар келиб қолиши мумкин, аммо уларни кўз очиб-юмгунча ишлатиб юборасиз.

Ковга (20.01 — 19.02)

Шу кунларда дунёда сиздан-да бахтиёрроқ одам бўлмас керак! Яқиндагина қўл етмас бўлиб кўринган орзуларингиз ўз-ўзидан амалга ошиб кетади, қаёққа қараманг — хурсандчилик, байрам, зиёфат... Ҳатто ўзингиз танимаган одамлардан ҳам ёрдам олишингиз мумкин.

Балиқ (20.02 — 20.03)

Бу ҳафтани фақат ўзингизга бағишланг. Ҳар қандай йўл билан бўлса-да, кайфиятингизни кўтаришга ҳаракат қилинг. Куч-қувват қўйилиб келаётганини сезасиз, янги муносабатлар ўрнатилишига тайёр бўласиз. Ҳафта охирига бориб эса, бироз чарчаганингизни ҳис этасиз.

Гулноз ТОҶИБОЕВА
тайёрлади

✓ ТҮЙЛАРИМИЗ — ҲАҚИҚАТИМИЗ

БОРГА ҲАШАМ, ЙЎҚҚА ТОМОША

ёхуд «Маъзар»дан ҳазар қилиш вақти келмадими?

Дабдабали тўй қилингу, ҳамнинг кучи қайқача боришини бир чамалаб кўринг экан. Абдуҷаббор ака бундан бешолти йил аввал катта ўғлини уйлантирганида тўй қилишнинг бунча машмасаси борлигини билмаган экан. Ушунда тўйдан кейин хотини Санобархон янги кудаси Нортотжондан ранжиб, «вой тавбандан кетай, биттагина қизини чиқариб, ортидан тузукроқ «маъзар» (қиз тарафдан қўёвниқига юбориладиган йўқлов — муаллиф изоҳи) юбориши ҳам билмайдиғанлар хилдан экан-а», дея мингирлаганида, «қайқача бидъатларни гапирмасанг-чи», деб тинчитган эди.

Ҳарқалай кудалари ёмон одамлар эмас. Келини ҳам одобли, оёқ-қўли чаққонгина чиқди. Тўйдан кейин уйга фазл кириб келгандек бўлди. Борди-келдиларни, ортиқча сарф-харажатларни ёқтирмайдиган Абдуҷаббор аканинг қатъияти билан икки ёшнинг турмуши тотувлик билан бошланди. Кенжатоли Зиёда ўқишни тамомлаб, касалхонада ишлаб бошлаганида эса ён қўшнисининг қариндошидан совчилар кела бошлади, «қиз боланинг тенги чиқса, текинга бер», қабилда иш туғадиган Абдуҷаббор ака куда томон ҳарқалай қўшнимга қариндош экан, дея тузукроқ сўраб-суриштирмай, бир оғиз гапи билан тўйга розилик бериб юборди. Ўртада патир синдирилди, фотиха тўйи ҳам ўтди. Санобархон ўн йилдан бери йиғиб-терган сепларнинг «модаси» эскиргани учун қизига янгитдан бозорлик қилди. Илгаригидек бир сандиғу, бир жавон кўрпа-тўшак билан қиз узатилган замонлар ўтиб кетган экан. Энди ўша сеплар рўйхатига аллақанча юмшоқ ва каттик мебеллар ҳам қўшилибди. «Майли, қилсам қизимга-да, ўзидан тиниб-тинчиб, бахтини топса, менга қоладиган шу», деган ниятда пешона тери билан йиққанларини аямая сарфлади. Чамалаб кўрса, икки-уч миллиондан ошмиқроқ пулнинг тағи кўриниб қолибди. Тўйнинг эртасига «юз очди» маросимидан келган хотини эртдан бошлаб юборадиган «маъзар»лари рўйхатини туза бошлади. Аввалига қўй ёғи, қўй гўштидан бўлган димлама, ёғли патиру сомса, нонушасига қаймоқ, узум, тушликка мант, мевасига банану ананас, кеч-

қи овқатга девзирадан ош, қўйинги, миллий ва европа таомларининг барча турларидан келини билан бирга куйдириб-пишириб юбораверди.

— Ҳой, Санобар, нималар қилаяпсан? Қизимиз тушган уйда оч қолади, деб уйлаяпсанми? — деди Абдуҷаббор ака жаҳли чиққанини яширмай.

— Вой дадаси, сиз нимани ҳам тушунардингиз? Ҳозир

бўлмади шекилли, — деди Абдуҷаббор ака юраги бир нохушликни сезгандек.

— Ҳали унганча бор, яхшиси, анови бўрдоқига боқайтганимиз кўчқорларни бозорга олиб чиқсангиз бўлармиди? — деди аёли секин.

Хуллас, боқувдаги кўчқорлар бозорга олиб чиқилганидан кейин унинг пули ҳам кумга сепилган сувдек сарфланиб кетди.

Қуда томондан хабар келди: «Ёруғ ёзда «йўқланди» ва «куда чакриқ»ни ҳам ўтказиб олишлари керак экан. Абдуҷаббор ака хомчўт қилиб кўрса, бордикелди-ю, куда сарпо, кўёв сарполарнинг ўзига бир ярим миллионга яқин харажат кетар экан. У ёқ-бўғининг ҳисоб-китоби билан бир сигирини қўлига яна 500 мингча қўрса, етиб қолиши мумкин эди. Ўзлари эса қиз чиқарганидан буён бор-будини Зиёда узатилган хонадонга юборишиб, суюқ, гўштиш овқат билан кун кўришга ўтиб олишган. Яхшиямки, келини сабрил чиқди. Бошқа бир қизни

ҳамма қиз чиқарганлар кунда уч-тўрт маҳал «маъзар» юборишди. Агар шундай қилмасак бўлмайди, қизимнинг тили қислади, — деди Санобар ака сомсага қийма тайёрлар экан. Келини бу пайтда болаларини боғчага олиб бориб қўйган, тандирдан узилган патирларини саватга жойлаётган эди.

— Бундай харажатга қараганда соғин сигирни сотмасак

келин қилганида, ким билади «дод» деб юборган бўлармиди.

Абдуҷаббор ака тўйдан кейин икки ой ўтиб, ҳалол ишлаб топаётган пуллари рўзғорига барака киритмаётганини сездди. Бир вақтнинг ўзига кудасининг катта тазминлаб деярли икки ойга қадар тазминлаб келаятганини ўйлаб, ўйи охирига етмади. Нима бўлганида ҳам ёлғизгина қизим бахтли-тахтли бўлсин, дея ўзига

таскин берарди. Аммо бу кўпга чўзилмади. Қирқ кундан кейин қизи йиғлаб уйига кириб келди. «Мен ўша хонадонда яшай олмаман!» — деди Зиёда...

Санобар опанинг бошидан биров муздек сув қўйиб юборгандек қараётган, дардини кимга айтишни билмай қолди. Кўёв бола нима иш билан шуғулланишини аввалроқ суриштириб-билишмагани қимматга тушди. Эртдан-кечгача уйда, телевизор кўриб ётаверадиган, бирор тайинли хунарнинг бошидан тутмаган Собир устига-устак ичкиликка ружу қўйган экан. Қайси куни ичиб келиб, ҳе йўқ, бе йўқ Зиёдага қўл кўтариб, қўлини қайириб юборибди. «Шундан бери ўнг қўлим оғриятти», — деди Зиёда. Қайнонаси эса шунча юборилган «маъзар»ларни қўни-қўшнларига мақтанши мақсадида, саҳийлик билан ҳали у, ҳали бу қўшникига чиқарар, «мана, кўриб қўйинглар, сенлар бермаган қизни бошқа жойдан олдим-ку!», деб қўяр экан...

Абдуҷаббор ака ёлғизгина қизининг бахтсизлигида ўзини айблади. Зиёда келин бўлиб тушган хонадонда уч ой яшамай, ота уйига қайтиб, яна ишига чиқди. Хаётининг энг тотли лаҳзаларида турмушнинг бешафкат зарбаларига дучор бўлган қизнинг кўзларида аламли мунг бор эди.

Хўш, нега шундай бўляпти? Бу — бир қараганда кулгули туолган бидъатлар қаердан келиб чиқяпти? Қиз узатган оила фарзандининг сепига қўшиб, кудасиникига қимматбахо сўри, гиламу хонтахтаси ва тўшаклар беришиб, қирқ кунга қадар бир кунда уч-тўрт маҳал «маъзарлар» юбориши аллақачон ёзилмаган қонунга айланаб улгурди. Ўн саккиз-ўн тўққиз йил қизни бо-

қиб, вояга етказган шўринг кургурлар яна янги кудага қарашли оила аъзоларининг туғилган кунларида, байрамларда сават-сават мева-чева ва албатта, қимматбахо совғалар юбориб туришмаса ҳам бўлмас эмиш. Бу каби борди-келдилар узатилган қиз фарзандли бўлганига қадар узок давом этадиган жараёндир. Чақалоқ туғилган, гўдакка совғалар ва яна кудагайга бошдан-оёқ сарполар юбориш лозим бўлади. «Борга ҳашам, йўққа томоша», деганларидек, бундай сарф-харажатлар бойлиги ҳақдан зиёд ортиб кетганлар томонидан ўйлаб топилмаётганими-кан?» — деган ҳаёлга борасиз. Чунончи, Андижон шаҳрида ширинликлар ишлаб чиқариш билан номи чиққан бир фирма бор. Ўша фирма раҳбари қизини узатган экан, кўёв жўраларига совға қилиб бериладиган сигарет(?) олов ёндиргич(?) ва рўмолча (аслида булар ҳам кимларди ўйлаб толган бидъат) ёнига қирқта ихчам қутичанинг ҳар бирига «сотка» солишиб, тарқатганига нима дейсиз?..

Шу ўринда айрим мулоҳазаларни ҳам ўртага ташлаш керак бўлмайди. Яъни бугунги кунда миллийликдан келиб чиққан ҳолда «Замонавий тўйларни қандай ўтказиш керак?» деган ҳақли саволга аниқ жавоб бера оладиган махсус қўлланмалар тайёрланса ва бунда маънавият ва иқтисод соҳаси мутахассисларнинг иштироки таъминланган ўринли бўларди. Ёки дейлик, маҳалларда номигагина иш олиб бораётган тўй комиссияларининг фаолиятини ҳам энди жиддий таҳлил қилиб чиқиш пайти келмадимикан?

Зотан, ҳар нарсанинг ибтидоси ва интиҳоси бор. Аммо тўй маросимларининг интиҳоси бўлмайди. Биз эса қизларини не-не орзу-умидлар билан узатётган оналарга қарата: «Маъзар бериб чармадингизми, куда хола? Эртага айнан шу «маъзар»ларингиз туфайли ёшлар турмуш деган, оила, рўзгор аталмиш бахтдан, бир-бирларидан ҳазар қилиб кетиш даражасига етиб бормасмикин?» деган савол бермайдиган фароғатли кунларга қачон етиб борар эканмиз?..

Феруза МИРЗАОЛИМОВА,
журналист,
Андижон шаҳри.

ТАҚДИР БИЛАН ҲАЗИЛЛАШИБ БЎЛМАЙДИ

✓ АДВОКАТУРА ФАОЛИЯТИ

Нафақат водий, балки мамлакатимиз миқёсида ҳам энг кўхна манзиллардан бири сифатида шуҳрат қозонган Қўқон кичкина шаҳар эмас. Аҳоли сони жиҳатидан, шу жумладан, йил сайин тараққий этиб бораётган бошқа ўнлаб соҳалар бўйича ҳам ўзига хос нуфузга эга жой ҳисобланади. Албатта, катта шаҳарнинг ҳам ўзига яраша қувонч-ташвишлари бўлиши табиий. Шунинг учун ҳам Қўқон шаҳрида кўп йиллардан бери фаолият юритаётган «Ҳақиқат тарафдори» адвокатлар ҳайъати турли масалалар бўйича мурожаат қилаётган фуқароларнинг энг яқин маслақдоши, кўмакчиси айланган, десак муболага бўлмайди.

— Ҳар қандай одамнинг бошига тушиши мумкин бўлган шундай муаммолар борки, уларга ечим, жавоб топиш ҳар доим ҳам осон кечмайди, — дейди **мазкур адвокатура ҳайъати бошқарувчиси Умид БУТАБОВЕВ.** — Уйда, маҳалла-қўйда, иш жойида, хуллас, қаерда бўлмасин, агар ўз ҳақ-ҳуқуқимизни

яқши билмасак, ҳар хил тўсиқларга дуч келаверамиз. Ана шундай пайтда адвокат хизматига эҳтиёж сезилади. Айни пайтда бизнинг ҳайъатимизда 13 нафар малакали адвокатлар хизмат қилмоқда. Масалан, биз ўз фаолиятимиз давомида

жиноят, ҳўжалик, маъмурий, фуқаролик ишлари бўйича тергов ва суд жараёнида иштирок этиб, фуқароларнинг қонунда белгиланган ҳуқуқларини ҳимоя қилишларида яқиндан ёрдам бераёламиз.

Албатта, бизнинг республикамизда муқтадиллик йилларида қабул қилинган мақамал қонунлар устуворлиги таъминланган. Энг асосийси, ҳар бир Ўзбекистон фуқароси Бош қомусимиз — Конституциямизда кафолатлаб қўйилган қонуний ҳақ-ҳуқуқларини онгли равишда ағлаб етиши ҳамда уларга қатъий риоя қилган ҳолда ишлаши, яшаши талаб этилади. Шу маънода, бугунги кунда биз — адвокатлар зиммасига ниҳоятда жиддий ва масъулиятли талаб ҳамда вазифалар қўйилмоқдаки, бу ҳам бежиз эмас. Негаки, мен қўрида бизнинг ҳайъатимизда малакали адвокатлар ишлайтганини алоҳида таъкидлаётганимнинг ҳам сабаблари бор. Яъни бизга умид билан келаятган ҳар бир мурожаат ортида инсон тақдири ётибди. У билан ҳеч қачон ҳазил-

лашиб бўлмайди. Ҳар қандай «иш-га» юзаси, номигагина ёндошиши мумкин эмас.

Яна бир қувончли жиҳати, суҳбатдошимиз алоҳида урғу бераётган **адвокат масъулияти** таъминланган бу даргоҳда ўз соҳасини пухта эгаллаган мутахассислар хизмат қилмоқда. Катта тажрибага эга ва кўпчилик ҳуқуқшунослар «устоз» дея мурожаат қиладиган Эргашали ака Муродов, Мўтабархон Алимқуллова, Ўлмасали Акбаров, Исломжон Исаков, Рўзимухаммад Маҳмудовларнинг ўз вазифаларини сидқидилдан адо этаётганини оддий фуқаролар ҳам эътироф этишди. Чунки ҳар қандай соҳада, айниқса, ҳуқуқий ислохотлар изчил амалга ошириладиган адвокатура тизимига оид қабул қилинган қонунлар, ўзгартиш ва маъмурий ҳужжатларнинг амалдаги ижроси энг аввало фуқаролар ҳаётида ижобий роль ўйнаши мумкин.

Ниятимиз, адвокатлик мақоми чин маънода ўз кадр-қиммати ва мазмун-моҳиятига эга бўлиб бораётган мамлакатимизда ушбу масъулиятли соҳа вакиллари, шу жумладан, Қўқон шаҳридаги «Ҳақиқат тарафдори» деб номланган адвокатура ҳайъати жамоаси ҳам юртошларимизнинг умид ва ишончларини ҳар доим оқлайверсин.

Ноила ХОЛМАТОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.

«Муҳандис ҳамма нарсага қодир!»

Рудольф Дизель

Бу одам яратган двигатель бутун дунёни забт этган. Ҳозирги кунда уни ҳамма темирйўлчилар, ҳайдовчилар, денгизчилар яхши билишади-ю... аммо ихтирочининг ўзини умуман танишмайди. «Дизель» дейилиса, барчамиз машинани тушунамиз. Аслида бу сўзнинг фамилия эканлиги ҳеч кимнинг хаёлига ҳам келмайди. Ваҳоланки, шундай номда яшаб ўтган кишининг ҳаёти бахтга ҳам, бахтсизликка ҳам тўлиқ бўлган.

ҚАДР ТОПМАГАН ИХТИРОЧИ

...Рудольф болалигида парижлик бошқа тенгдошларидан юнунлиги, лекин ораста кийим-боши билангина ажралиб турарди. У туғилиб ўсган шахрини севарди ва жуда яхши биларди. Муқовасоз бўлган отаси уни даста-даста китоблар билан турли манзилларга жўнатиб турганидан кейин Парижни беш қўлидек билмасинми?

Дизеллар оиласи ҳам бошқа минглаб ҳамшаҳарлари каби тирикчилик дардида куймаланар, ҳамма қатори улар учун ҳам шу кунги меҳнат — эртанги бир бурда нон эди. Ўқшанба кун улар ҳам барча сингари Венсенн ўрмонида дам олишар, қайиқларда сузиб, ям-яшил майсазорда нонушта қилишарди. Муқовасознинг немис эканлиги ҳеч кимнинг хаёлига ҳам келмасди.

Бирок уруш бошланди-ю, ҳамма бирдан шу ҳақда эслаб қолди. Базен билан Мак-Магоннинг реакцион ҳукумати калтабинлик қилганлиги оқибатида пойтахтда миллатчилик кайфияти авжга чиқиб кетди.

Парижда кўтарилган миллатчилик хуружи оқибатида ёш Рудольф кейинчалик — улгайган пайтида унинг бир йўла икита ватани — Франция ҳамда Германия борлигини тушуниб етди. Болалигида эса унинг биронта она юрти йўқ эди...

Гавр порти, қочқинларга тўла елканли кема, атрофга олазарак қараб, немис тилида кўрка-писа сўзлаш ва ниҳоят, Англиянинг оппоқ соҳиллари... Қочқинликдаги ҳаётнинг бир неча ойи ўтгач, отаси Рудольфнинг очлик исканжасида қолган оиласини тарк этиб, Германиядаги амакиси ёнига боришга ва Аугбургда ўқишга кўндиради.

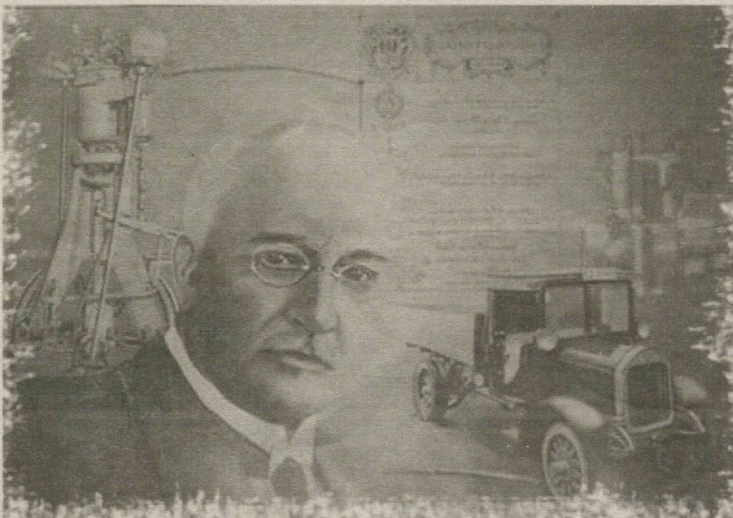
Усмир йўлга отланади. Мана шу тарихка 13 ёшидаёқ тақдир уни оиласининг моддий ёрдами бўлмаса ҳам маънавий қўллаб-қувватлашдан маҳрум қилади. Рудольф майдакаш, иззат-нафис кучли, камтар ва қайсар эди. Унинг табиатида немисларга хос тиришқоқлик бўртиб турарди. Эҳтимол, ёлғизлиги туфайли ҳам у аввал реал билим юртида ва кейин политехника мактабида энг аълочи ўқувчига айланган. Шу ерда бўлган бир профессор бу саргайрат ўсмирни Мюнхендаги Олий техника мактабида ўқишга тақлиф этади.

1878 йил баҳоридида ана шу даргоҳда 45 дақиқалик бир маъруза Рудольфнинг бутун келгуси ҳаётини белгилаб беради. Музлаттич ихтирочиси, немис физиги ва муҳандиси, профессор Карл Паул Линде (1842-1934) бу маърузада яна бир буюк ихтирочи Сади Карно ҳақида сўз юритади. (Никола Леонар Сади Карно (1796 йил 1 июн — 1832 йил 24 август) — француз муҳандиси, иссиқлик двигательлари назариясини яратганлардан бири, идеал айланма иссиқлик жараёнини ишлаб чиққан.)

Профессор Линде Сади Карнонинг термодинамик цикли, ишлатилувчи ёнигининг иссиқлик ҳосил қилиш хусусиятини нақ 70 фоизгача фойдали ишга айлантириб беришни «ваъда қилаётган» ана шу гаройиб жараён ҳақида сўз юртади. Рудольф ўзининг талабалик дафтари хошиясига «Изотермаларни амалиётда қўллаш имкониятларини ўрганиш», деб шоша-пиша ёзиб қўяди. (Изотерма — доимий ҳароратда кечувчи жараёни чизма кўринишида акс эттирувчи чизик.)

У бу қайдини шунчаки хотира учун ёзиб қўяди, бироқ айнан шу дастур узоқ йиллар мобайнида унинг тинчини ўғирлашини, келажакдаги бутун ҳаётининг моҳият-мазмунига айланиб қолишини ҳали ўзи билмасди. Карнонинг руҳи уни таъкиб этаётгандек эди гўё.

Рудольф келажак машинасини яққол тасаввур қилади, ҳатто рисола ёзиб, уни тавсифлаб ҳам беради ва ниҳоят орзусини амалга ошириб, ихтироси учун патент

олади. У ёниш бошқаришини ўрганади, цилиндрдаги сиқилишни 250 атмосфераргача етказиши, сув билан совитишдан воз кечади, унинг моторини кўмир чанги озиклантиради, бироқ энг муҳими — у Карно изотермасини металлга, гоёсини қурилмага айлантиргани эди. Бу аслида Рудольф ўзи учун белгилаган дастур бўлган, аммо унинг биронта ҳам бандини бажаргани йўқ.

Ҳамма нарса кутилгандан мураккаб-роқ бўлиб чиқди. Агар Дизель ўша пайтда юқори босимни олиш қанчалик қийинлигини, кўмир чангини ёндириш нақадар машаққатлилигини тасаввур қила олмаган бўлса, Крупплардан пул ундириш ҳам шунчалик мушкул эканлиги ва бу янги гоёсига бошқаларни қизиқтириш, ишонтириш нечоғли оғирлигини ҳам билмаган. Гоҳида у тушунлиққа берилиб кетар, фақат севимли Вагнер оҳангларидан юпанч топарди, холос. Унинг ўз хотинига ёзган хатларини ҳеч иккиланмасдан ошқора фарёд дейиш мумкин: «...мен ҳақимда нима деб ўйлашса барига чидашим мумкин, лекин аҳмоқ деб билишаётганига асло тоқат қилолмайман!» Шунга қарамай, у изланишларини давом эттиришга куч топа олди.

Дизель эрталаб жуда барвақт туриб, тушдан кейин озгина мизғиб олар ва шу тарихка кеча-кундузи ўта тифиз иккита иш кунига айлантириб олганди. 1893 йил у двигателнинг таҳриба нусхасини яратди. Дастлабки синовлардаёқ индикатор парчаланиб кетди ва ихтирочи бир мўъжиза

билан омон қолди. Синов баённомасида эса: «Такомилга етказилмаган бу машинада иш жараёнини амалга ошириш мумкин эмас, деб ҳисоблансин», деган хулоса чиқарилди. Наҳотки шундай бўлса? Муҳандис тишини-тишига қўйиб, изланишда давом этди.

1894 йил 17 февралда қайта ишланган янги машинани синовдан ўтказиш бошланди. Ихтирочи у қай тарзда иш-

Мухтабар НУСРАТОВА

лай бошлаганини пайқамай қолди. Фақат монтажчи-чилангар, кекса Линден бош кийимини оҳиста ечганига кўзи тушди.

Ана шу тарихий лаҳзада Дизель двигатели дунёга келган эди!..

Муҳандис энди савдогарга айланган, ихтиросини мумкин қадар қиммат баҳога пуллаш учун тиним билмай югура бошлаганди. Шу пайтгача қазоқда чанг босиб ётган бақалоқ жомадонлар узлуқсиз сафарлардан бўшамай қолди. Нюренберг, Берлин, Бар-ле-Дюк, Фабри, Лейпциг, Гент... Музаффарона юриш бозор савдоси билан қоришиб кетганди.

✓ МАШҲУРЛАР ҲАЁТИ

ичида ишлаб топилган уч миллион олтин рубль...

Бирок муҳандис ваъдасида турмаганди: унинг двигатели Рур конларининг қорчалонлари умид қилганидек, кўмир чангида эмас, балки суяк ёнигида ишларди. Галаба нашидасидан сарҳуш ихтирочи эса унинг боши узра қора булутлар тўпланаётганидан, кўмир ва нефть ўрта-сида ўзаро «уруш» бошланаётганидан мутлақо беҳабар эди.

Янги машинага боғлиқ ишлар кўпайгандан-кўпайиб борар, осовишталикдан эса асар ҳам кўринмасди. Шу орада муҳандисга қарши ҳамлалар, тағдор таъна-шаъмалар бошланиб, тезда «болалаб» кетди. Заҳар тилли миш-мишлардан бошини олиб қочган муҳандис ўзининг янги автомобили билан Европада изгиб юрар, қаерда кўним топишни билмас, ишларини давом эттиришга ҳафсаласи қолмаганди.

Шу орада у Америкага икки марта сафар қилди. Яна зиёфатлар, қадах сўзлари... Шу гала-говур орасида у муҳандис Эдисондан оҳиста сўради:

— Сиз ўлим ҳақида ҳеч ўйлайсизми?

— Мен иш билан бандман, метафизикага вақтим йўқ, — деб жавоб берди америкалик ихтирочи.

Рудольф Дизель — баланд бўйли, бошдан-оёқ сипо кийинган, чехраси кўркам, 55 ёшидаёқ сочларига киров қўнган, кўйлагининг ёқаси қордек оппоқ, сипо пенсоне ва силлик галстук таққан бу одам ташқи қиёфасидан ниҳоятда хотиржам, босиқ-вазмин кўринарди. Бирок айни пайтда унинг нечоғли руҳи синиққан, заҳаромуз таъна-дашномларни узлуқсиз эшитаверишдан юраги зада бўлиб кетганди.

Мана, у бир гуруҳ муҳандислар билан бирга «Дрезден» кемасида Лондонга йўл олди. Мазали кечки таом. Ажойиб сигра. Ҳамроҳлари уни каютагача кузатиб қўйишди. Муҳандис улар билан қўл олишиб жайрлашди:

— Хайрли тун. Эрталаб кўришгунча!

...Аммо кўришиш nasib этмаган экан. Эрталаб ихтирочининг каютасида таҳи бузилмаган кўрпа-тўшакни, сафар халтасида эса у ҳеч қачон қўлидан ечмайдиган тилла соатни кўришди.

Орадан икки кун ўтгач, Флиссинген балиқчилари Шелда дарёси қирғоғида яхши кийинган бир одамнинг жасадини топиб олишди. Уни сувдан кўтариб, уй томон йўналишди. Шу аснода денгиз бирдан кўтуриб кетди. Балиқчилар ҳам оми, хурофотга берилган одамлар эмасмиди, «Шелда ўз қурбонини қўлдан чиқаришни истамаяпти», деган гумонга боришиб, жасадни яна тўлқинларга ташлашди. Рудольф Дизель шу тарихка буткул гойиб бўлди.

У яратган двигатель эса «яшаб» қолди. Бу дунёда қадр топмаган муҳандис ўзи ихтиро қилган ускуна остига ўзини ташлаган эди...

"АВАТАР"

✓ ДУНЁ КИНОСИ

"ТИТАНИК"НИ ДОҒДА ҚОЛДИРДИ

Америкалик таниқли кинорежиссёр Жеймс Кэмероннинг «Аватар» фильми 2009 йилнинг 18 декабридан бери АҚШ ва Канадада намойиш этилаётган бўлса, шу пайтгача рекорд даражада, яъни 601,1 миллион доллардан кўпроқ маблағ ишлади.

Эсингизда бўлса, айнан шу режиссёрнинг дунёга донги кетган «Титаник» фильми ҳам 1997 йилдан бери Шимоллий Америка минтақасида жами 600,8 млн. доллар даромад келтириб, бундай рекорд натижага ҳали бирорта ҳам кино етишолмаган эди.

Мутахассисларнинг эътирофи этишича, «Аватар»нинг бу «юриши» агар шу даражада давом этаверса, даромад миқдори миллиардлик поғонадан ҳам бемалол ошиши мумкин.

Ўқинда эса Хитойдаги Чжанцзянцзе шахарчаси мэри қарорига кўра, ушбу худуддаги тоғлардан бири «Аллилуйя, Аватар!» деб номланадиган бўлди.

Бунга дунё киносаноатида энг машҳур блокбастер сифатида ном қозонган «Аватар» да Хитойдаги Цянькуньчжу манзаралари акс этганлиги сабаб бўлди.

**ФОТОГА ОИД
КИЗИҚ ДАЛИЛЛАР**

1629 йилда ал-кимёгар Деларош ўз кўлёмаларида келажақда "хаёлот дунёсига оид" янги бир кашфиёт бўлишини башорат қилади. 1859 йилда Шарль Бодлер бу кашфиётни "Фаннинг энг содиқ хизматкори" бўлади, деб таъриф беради. Деларош башоратидан 250 йил ўтгандан сўнг бу фаразлар ҳақиқатга айланади. Яъни, ҳамма гап фотография кашфиёти ҳақида эди...

Фотография пайдо бўлгунига қадар Америка пул бирлиги "доллар" купюралари қоп-қора рангда бўлган. Фото ихтиросидан сўнггина улар яшил тус олган.

Италия кўчаларининг биридаги асфальтда бир қора нуқта белгилаб қўйилган. Шаҳарга келган кўллаб мех-

монларга айнан шу нуқтада туриб, кўлларини кўтариб суратга тушиш тавсия этилади. Нега?

Чунки агар сайёҳлар шу нуқтада туриб, кўлларини кўтариб суратга туширса, улар фототасвирда гўё Пиза минорасини кўтариб тургандек бўлишади...

Америка журналининг бирида фотомухбир бўлиб ишлайдиган сураткаш Девид Коновер бир завод ҳаёти ҳақида суратли лавча тайёрламоқчи эди. У заводдаги ишчиларнинг барчаси суратга тушишлари шартлигини айтади. Расмга тушганлар орасида Норма Жин исмли соҳибжамол қиз ҳам бўлиб, бу унинг илк бора суратга тушиши эди.

Тасаввур қилинг-а, ўша Соҳибжамол қиз Норма Жин айнан ўша биринчи фотосурати туфайли кейинчалик Мэрилин Монро номи билан дунёга танилди.

Наргиза САРИМОВА тайёрлади.

**"HONDA"
ҚАЙТМОҚДА**

"The New York Times"нинг кечагина берган хабарига кўра, "Honda" компанияси хавфсизлик ёстиқчаси насосидаги носозлик туфайли ишлаб чиқарилган 378758 та машинани қайтариб олишга қарор қилган.

Компания экспертларининг маълумот

беришича, аниқланган бу нуқсон ҳайдовчилар хавфсизлигини етарлича таъминлай олмайди. Яъни бу ёстиқчанинг урилиш кучи ҳаддан ташқари қаттиқлиги боис у машина эгасига турли даражада тан жароҳати етказибгина қолмасдан, ҳатто унинг ҳаётига ҳам хавф туғдирар экан. Февраль ойининг ўзида "Honda" иштирокида содир бўлган 12 та шундай бахтсиз ҳодисада бир киши ҳалок бўлганлиги айтилган.

Ушбу қарорга биноан мазкур компания томонидан 2001-2002 йилларда ишлаб чиқарилган ва Америкада сотилган Accord Civic Odyssey and GR-V моделлари қайтариб олинади.

**ГАИТИ ФОЖЕАСИ ✓ ДУНЁ ХАБАРЛАРИ
ТЎФОНДАН КАМ ЭМАС**

"Гаити зилзиласи қурбонлари сони 230 мингдан ошмоқда" дея хабар тарқатган "Associated Press" агентлиги. Сал аввалроқ ҳукумат маъмурилари ҳалок бўлганлар 212 минг нафарни ташкил этганини айтган эди.

Гаити ҳукуматининг ахборот вазири Мари-Лоранс Жослин Лассегнинг изоҳ беришича, келтирилмаётган бу рақамлар ҳали ҳам фожиа қурбонлари ҳақидаги аниқ ҳисоботларни билдирмайди. Негаки, ҳозирча ўз яқинлари томонидан дафн этилганлар бу рўйхатга киритилмаган.

Хуллас, мутахасссларнинг таъкидлашича, ушбу зилзила оқибатида вафот этганлар сони 2004 йилнинг декабрида Жануби-Шарқий Осиёга қарашли Индонезия, Шри-Ланка, Таиланд ҳудудларини вайронага айлантирган даҳшатли тўфонда ҳалок бўлганлардан кам эмас экан.

ҚОР КЎЧКИСИ СОДИР БЎЛДИ

CBS News агентлиги куни кеча ярим тунда Афғонистон шимолида содир бўлган қор кўчкиси оқибатида камда олтмиш кишининг ҳалок бўлганлиги ҳақида хабар тарқатган. Ёрдамга етиб келган кутқарувчилар гуруҳи ва афғон армияси ҳамда халқаро коалиция кучлари аскарлари Қобул ва шимолий ҳудудларни боғлаб турувчи Саланг домини атрофларида қорли кўчки қуршовида қолиб кетган 2500 дан зиёд инсон ҳаётини сақлаб қолишга муваффақ бўлишган.

Афғонистон мудофаа вазири, генерал Абдулла Раҳим Вардакнинг интервьюсида келтирилганидек, 180 киши шошилинч тиббий кўмакка муҳтожлиги учун вертолётлар ёрдамида Баграмда жойлашган халқаро коалиция кучлари базасига етказилган. Бошқа жабр кўрганлар эса яқин ҳудудлардаги касалхоналарга жойлаштирилган.

Қор кўчкиси босиб қолган ҳудудлар

аҳолисига ҳарбий вертолётлардан керакли озиқ-овқат ва дори-дармонлар ташланмоқда. Сўнгги маълумотларга қараганда, айни пайтда Саланг домини яқинида уч юздан кўпроқ автомашиналар тўпланиб қолган. Лекин ҳамон бу ҳудудда қайтадан кўчкилар содир бўлиш хавфи сақланиб турганлиги таъкидланмоқда.

8 СОАТУ 3 ДАҚИҚА ДАВОМ ЭТГАН ЭФИР

Венесуэла президенти Уго Чавес ташаббуси билан куннинг исталган вақтида эфирга узатилиши мумкин бўлган радиозиттириш йўлга қўйилганлиги тўғрисида "Associated Press" ахборот тарқатган. Биринчи эшиттириш 8 февралда эфирга узатилган.

"Қўтилмаганда Чавес билан" деб номланган ушбу радиозиттириш Венесуэла давлат радиоси орқали берилади. Илк чиқишидаёқ бу янгиликка изоҳ берган президент мазкур эшиттиришнинг навбатдагиси куну туннинг исталган вақтида, эфирга чиқиши мумкин.

Колаверса, ўтган йилнинг май ойида ҳам ўзининг кизиққонлиги ва қўтилмаган башоратлари билан ном қозongan радио тўлкинлари орқали Чавес "Алло, президент!" деб номланган тўрт кунлик марафонни ҳам бошлаб берганди. Мазкур лойиҳа 28 майдан 31 майгача ўтказилиши режалаштирилган бўлса-да, лекин президент изоҳланмаган сабабларга кўра, ёзувчи Марио Варгас Лёс билан уштирилган дебатда қатнашишдан бош тортган, тўхтаб қолганди. "Алло, президент!" эшиттиришининг танаффуссиз давом этган энг узоқ сони 8 соату 3 дақиқани ташкил этган эди.

•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ•СПОРТ

**РАВШАН ЭРМАТОВ
ЖЧ-2010 ГА БОРАДИ**

Ўтган шанба куни Швейцариянинг Цюрих шаҳридан Ўзбекистонлик футбол мухлислари учун хушxabар келди.

Анхель Мария Вильяр Лён раҳбарлигидаги ФИФА ҳакамлар кўмитаси Жанубий Африка Республикасида ўтадиган

Жаҳон чемпионатини бошқарувчи ҳакамлар бригадасини тасдиқлади. Унга кўра, 28 та давлатдан 30 нафар бош ҳакам жами 64 та учрашувини бошқаришади.

Энг қувончлиси, ҳакамлар гуруҳи орасида ўзбекистонлик **РАВШАН ЭРМАТОВ** бригадаси ҳам бор! Бригадага ҳамюр-

тимиз Рафаэль Илёсов ва қирғизистонлик Баҳодир Қўчқоровлар ҳам киритилган.

Айтиш мумкинки, Равшан Эрматов жаҳон чемпионатини бошқарувчи энг ёш бош ҳакамлардан бири бўлади.

Ҳамюртимиздан ташқари, Осиёдан Ҳалил Иброҳим Ал-Гамди, Субҳиддин Моҳд Солиҳ ва Юичи Нишимуралар ҳам жаҳон чемпионатига бориши маълум бўлди.

ФИФА 11 июнь куни старт оладиган жаҳон чемпионатига танланган ҳакамларнинг барчаси аъло формада етиб келиш учун комплекс дастурни амалга оширишини эълон қилди.

**ШАХМАТЧИЛАР
БЕЛЛАШУВИ**

Россияда «Moscow Open 2010» халқаро шахмат фестивалида ўзбекистонлик шахматчилар муваффақиятли иштирок этмоқда.

"Б" гуруҳида тўрт юз нафарга яқин шахматчи билан рақобатлашаётган ҳамюртимиз

А.Анорқулов бешинчи турдан пешқадамлар сафига қўшилди. Тажрибали спортчимиз россиялик рақиблари – Т.Величко, Д.Ковач, Д.Ақунка ва О.Сиденко ни мот қилиб, беш имкониятдан 4 очко тўплади. Кейинги партиядо шахматчимиз Д.Воробьев билан беллашади.

Мазкур гуруҳдан жой олган яна бир ҳамюртимиз А.Сухарукова ҳам мезбон шахматчилар билан куч синатиб, К.Шишков ва Р.Лебедевдан устун келди. Аммо К.Бургер ҳамда Е.Орлов билан бўлган баҳс дуранг натижа билан якунланди. Ҳозирча уч очко жамгарган А.Анорқулов кейинги партиядо А.Конденкога қарши уйнайди.

Халқаро шахмат фестивалининг "Д" гуруҳидаги К.Малиничев эса олтинчи турдан сўнг энг кучли саккиз нафар шахматчи қаторида қайд этилган. Ҳамюртимиз мезбонлардан Ю.Смольский, В.Семёнов, Л.Шевнин ва Ю.Бобровни мот қилиб, халқаро гроссмейстер О.Черник билан баҳсда дурангга эришди. Тўрт ярим очкога эга К.Малиничев навбатдаги турда россиялик А.Захарова қарши қора донларда уйнайди.

**Интернет хабарлари асосида
Илхом ЖУМАНОВ тайёрлади**

ОЛМАНИНГ ТАГИГА ЎРИК ТУШМАЙДИ

Тўғри-да, оламнинг физик қонуниятларига биноан шундай, деймиз ҳеч иккиланмай. Лекин ҳаётнинг ёзилмаган қонуниятларига кўра-чи? ...Машариф ақанинг умри ўқитувчилик билан ўтди. Қишлоқнинг мингга яқин боласини салкам қирқ йиллик умри давомида ўқитди-ёв. Шу касбининг шарофати билан обрў топди. Тўйларда тўрга ўтди. Нафақага чиққанидан сўнг ҳам устоз деган ном уни тарк этмади...

Бироқ ҳамма обрўсини у бир кунда йўқотди. Кенжа ўғли ўғрилиқ билан кўлга тушди! Домланинг қон босими ошиб кетди. Дард ичра озор чекиб ётаркан, ўйлади: «Нега бундай бўлди?» Кенжаси Диёрбекни катталарига нисбатан анча эркин кўйди. Акаларининг бири шифокор, бири муҳандис. Ушаларнинг йўлидан юриди-да, деб кўнгли хотиржам бўлдимми?

Афсус-надомат чекишдан фойда йўқлигини билса-да, домла ўзини ўзи еб кўйди. Одамларга қўшилмай қолди. Демак, ота-она учун энг оғири фарзанднинг ёмонлигини кўриш экан-да.

Ўтган йилнинг баҳорида устозларимиздан бирининг бетоблигини эшитиб, кўргани бордик. Домламиз ховлида хомток қилиб юрганини кўриб, севиндик.

Айвондаги хонтахта атрофидида самимий суҳбат бошланди. Шинамгина ховли, кирганимизда дарвозахонада машинасини тузатаётган йигитнинг хуштавозе билан бизларни кутиб олгани боисми, устознинг болалари ҳам ўзига тортибди, деб ўйлади. Лекин... сал ўтмай бу тасаввуримиз тош теккан ойнадай чилчил синди. Машинасини тузатиб бўлиб, қаергадир бормоқчи бўлган ўғлидан ота илтимос (!) қилди:

— Болам, аммангни кўриб келгин-а, кеча борганимда, сени сўров-

ди...
— Хўп!
Бироздан сўнг ўғил уйга кириб, кийиниб чикди.

— Аммангникага куруқ бормагин, иккита нон, бир кило гўшт олволгин, — кўнгли таскин топмаган ота яна қайта тайинлади ўлгила.

✓ БУНИ ҲАЁТ ДЕЙДИЛАР

— Мениям каллам бор-ку, дада. Ёш боламанми сизга? Бораман дедим-ку! Обораман ўша айтганларингизниям!!!

Унинг зардали гапидан отанинг ранги қув оқарди. Бизнинг олдимизда хижолат тортиб, боши эгилди.

— Домла, ҳозирги ёшлардан хафа бўлманг, кўллари шундай. Уларга битта гап кам, иккитаси ортиқча. Кўнглингизга олманг, — вазиятни юшатишга тиришди ҳамроҳлардан бири.

Аммо савол туғилади. Нега ҳозирги ёшлар бунақа? Улар ота дилига озор бериш нақадар оғир гуноҳ эканини қачон англаб етишади? Ёки биз катталар тарбия беришда адашяпмизми?

Менимча, улар янглишмадилар. Айрим фарзандларни шайтон йўлдан адаштираяпти, холос. Агар шундай бўлмаса, олманинг тагига олма, ўрикнинг тагига ўрик тушмасмиди?

...Кўп қаватли уйда яшайдиган оила юқоридан, яъни иккинчи қаватдаги хонадонни ҳам сотиб олишди. Икки ўғилдан бири ўша ерга кўчиб чиқиши керак эди.

— Дада, биз чиқа қўлайлик, — дейди кичик ўғил.

— Майли, ўғлим, — рози бўлди ота унинг раъйини қайтаргиси келмай.

Аммо шу пайт қутилмаган воқеа юз беради. Ака ўқасининг юзига шаллоқ тортиб юборади. Ҳамма хайрон. Ахир, ука ҳеч қандай ноҳўя гап айтгани йўқ эди-ку?

— Ака, мен нима қилдим сизга? — кўзларидан ёш чиқиб кетаёзган ука акасига хафа бўлган кўйи қарайди.

— Қандай хатога йўл қўйганингни эртагача ўйлаб кўр! Англаб ололсанг олдинг, бўлмаса ўзим яхшилаб тушунтириб қўяман сенга, эшитдингми?

Ука бир кун ўйланиб, тополмайди. Ишда кун бўйи хаёл суради, жавоб йўқ. Кечкурун ҳамма дастурхон устига тўпланганида, ака яна сўрайди:

— Кеча қандай хатоликка йўл қўйганингни билдингми?

Ука гуноҳкордай аста бош чайқайди. Шунда акаси:

— Дадамиз ва онамизни қанчалар яхши кўрасан?

— Беҳад, ака.

— Шундай экан, уларнинг бошлари устига чиқиб яшашни ўзингга қандай қилиб эп кўрасан?

Шундагина ука ўзидан ўтган айбни англаган экан...

Айтинг, азиз замондош, бундай дину динотли, ақлли ўғилларни орамизда жуда кўп дея оламизми? Афсуски, йўқ. Ҳали падари қазо қилмай туриб, мерос талашган ўғиллар, отасининг белидаги қуввати, биллигидаги кучи, ёшлиқдаги меҳнати эвазига семирган, кейин эса тўнғизнинг ишини қилаётган ўғиллар қанча? Отаси кексайиб, касал бўлса, куруқ кўл билан бўлса ҳам, кунда бир марта ундан ҳол сўрамайдиганлар-чи? Нега улар бунчалар бемехр?

Бу саволларга жавоб бериш мушкул. Балки сизда мулоҳазалар бордир, муҳтарам газетхон?

Шажало ТОШБЕКОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.

✓ ДУГОНАМГА ХАТ

ҚОРЛАР ЭРИБ КЕТАДИ...

Жамила билан энг яқин дугоналармиз. Боғчада ҳам, мактабда ҳам доимо бирга бўлганмиз. Мактабни битиргач, битта олий ўқув юртига ҳужжат топширган эдик. Дугонамнинг омади чопиб, талаба бўлди. Мен эса йўқ.

Бугун Жамиланинг таътилга келганини эшитдим ва ш о ш и б , ҳовлиқиб уни кўргани бордим. Дугонам не га ди р мен билан бегоналардек сўрашди. Гапларимиз ҳам бир-бирига с и р а қовушмади. У нуқул бирга ўқийдиган янги ўртоқлари ҳақида гапирарди. Айниқса, «курсимиздаги Шахноз жудаям чиройли қиз, сўнги модадаги кийимларни кияди. Оиласи бой яшайди. Биз у билан қадрдон дугоналармиз», дерди у ҳаяжонланиб. Унга қараб туриб, нега бунчалар ўзгариб кетганини тушунгандай бўлдим. Тавба, одамнинг ўзлigidан узоклашиши шунчалар осон экан-а?

Жамила ўқишга кетгач, барибир унга хат ёзмоқчи бўлдим. Бу мактубларим ҳам худди олдингилари каби жавобсиз қолишдан чўчиётган бўлсам-да, қалбимда галаён кўтараётган дардларимни қоғозга туширдим: «Жамила, азиз дугонажон! Майли, қайда бўлсанг ҳам, ким билан бўлсанг ҳам соғ-омон бўл. Фақат қара, осмондан сен яхши кўрадиган лайлак қор ёғаяпти. Шошилиб, тез-тез ёғади-ю, манзилга етмай эриб кетмоқда. Аммо негадир шу тобда қорга айланиб, сенинг ёнингда бўлишни орзу қилдим, дўстим. Сен-чи?»

Дилҳаёт МАММАДИЕВА,
ЎзДЖТУ Халқаро журналистика факультети талабаси.

	Аро	Швед автоси	... Аҳмедов (артист)	Симба ёри		... Павлашвили (хонанда)	«Тарихи мулки ...» (асар)	... Зоф (футболчи)	Уч атомли кислород		Бинтбоб мато	Расул Хамзатов миллати	Тошкентча «бобо»	... Раёматов (актёр)
Кўзголон	↓	↓	↓	↓	Акс-...	↓	↓	↓	↓	Падар, ота	↓	↓	↓	↓
Майда пул	↓				Заиф, нимжон	↓				Товуш, сас				
Испан футболчиси	↓				Мадх, ҳамду ...	↓				Ош-ковок (шевада)				
Швед муסיқий гуруҳи	↓				Матжон (шоир)	↓				Ўпкагина				
	Мир-карим ... (адиб)	Элат, Волга-бўйи	... Кагур (актёр)	Валет, ... қирол		Россия дуэт-гуруҳи	Носбоп ўлчам	... Аҳмедова (хонанда)	Етим, сағир		Бҳарти (хинд актрисаси)	Шаҳар, Бельгия	Дезинфекция моддаси	... Блэр (арбоб)
«... ҳаммаша келавермайди» (фильм)	↓	↓	↓	↓	Иқбол, истикбол	↓	↓	↓	↓	... саодат	↓	↓	↓	↓
Яман пойтахти	↓				Д'Ар-таньян дўсти	↓				«Беш» баҳо-... баҳо				
...-сирим	↓				... бир, дили бошқа	↓				Реклама газети				
... Йовович (актриса)	↓				Чорёф халифа	↓				Тьерри ... (футболчи)				

ЭРГА ҚАРАМЛИК — БАХТСИЗЛИКМИ?

Азалдан қизиқ бир одатимиз бор: Оиламизда ўғиллар-ку ўз йўлига, лекин қиз дунёга келдими, дарров уларга атаб сеп, бойлик йиғи бошлаймиз. Айниқса, уй-рўзгор ишларига эгли, ўқуви бўлишларига ҳаддан зиёд кўпроқ эътибор берамиз. Турмушнинг «мушт»лари ҳақида тинмай гапираверишимиз ва ортиқча қайғу-равеишимиз айрим қизларимизнинг ўта муштипар, эрга тегишни ҳаёт-мамонт даражасигача етказиб қўядиган ожизаларга айланади қолишларига олиб келмаётганимиз, деган иштибоҳ ҳам пайдо бўлади кўнгилда. Агар Худо кўрсатмасин, шу рўҳда улғайиб, турмуш курганларни эрлари ташлаб кетса борми (афсуски, кўпинча айнан шундайлар куйиб қоладилар), ҳаёт улар учун тугайди ва ҳатто... ўз жонлари ҳам кўзларига кўринмай қолади. «Бахтни эрдан деб билишнинг ўзи бахтсизликнинг бошланиши», деб ёзган экан, севимли

адибимиз Абдулла Қаҳгор. Тўғри, эрларимиз оиламиз таянчи, устуни, фарзандларимизнинг отаси, ярми-миз, бахтимизга ҳар доим соғу саломат бўлиб юришсин. Лекин ҳаёт-мамонт даражасида уларга боғланиб қолишни шахсан мен тўғри йўл деб ўйламайман. Биз аёллар озгина бўлса ҳам эркинроқ бўлишга ҳаракат қилмоғимиз керак. Буни қайси маънода тушунапсиз, билмадимиз, лекин ҳар бир аёл ҳаётда ўзини ҳад-

дан ташқари эрига қарам деб ҳис қилиши турли хил мушкулликларга сабаб бўлади. Ўз мустақил фикр-дунёқарашига эга бўлмаган хотин-қизлар аксарият ҳолларда турмушдаги арзиманг қўйинчиликлардан ҳам қаттиқ азият чекишга мажбур бўлади. Ёш қизларимиз оилавий ҳаётни эртақлардагидек тасаввур этмасликлари, оила қуриш фақат уй-

МУНОЗАРА УЧУН МАВЗУ

рўзгор юритишдан эмас, балки эркак ва аёлнинг ўзаро мураккаб психологик ва физиологик муносабатларидан ташкил топишни аниқлаб етишлари керак. Мен бу ўринда кейинги пайтларда қатор қўйди-чикди, ажралишларга сабаб бўлаётган қайнона-келин муносабатлари ҳақида тўхталмаяман. Лекин қайноналар келинларни ўзлари тарбияласалар, яъни рўзгор юмушларига вақт, пул сарфлаб, келинларини ўзлари ўқитганларида эди, уларнинг қадрига қандай етишни яхши билишарди!

Н. ЖАБОРОВА,
Тошкент шаҳри,
Мирзо Улуғбек тумани.

Бахтли бўлинг! Бахтли бўлинг! Бахтли бўлинг!

Бахтли бўлинг!

«Халқимизда «Қиз болани етти пуштини сўраб-суриштириб, тенг-тенглаб, буй-бўйлаб эгасига топшир» деган нақл бор. Биз бунга амал қилмай, қизимиз Нигорани ўзига тўқ оила, топармон-тутармон йигит экан, деб турмушга бердик. Тўйлари орзу қилганимиздан-да ўн чандонроқ зиёда бўлди. Дангиллама уй-жой. Тўртта одам йиғилса, ҳўп мақтаниб юрдим. Лекин, минг афсуски, қуёвнинг гиёҳванд эканини билгач... барча орзу-ниятларим сароб бўлиб чикди. Қизимнинг биринчи боласи ногирон туғилди. Норасида гўдак уч ой ҳам яшамади. Ботир қайта-қайта даволанди. Аммо қизим у билан яшашни истамасди. Қайнона-қайнона-тасининг қаршичилига қарамай, қонуний ажрашди. Аллоҳга шукрки, иккинчи қизчаси соғлом туғилди, ҳозир беш ёшда. Қизим олий маълумотли. **Ёшим 29 да.** Қадрига етadиган, зарарли одатлари бўлмаган эркак учраса, қайта турмуш курса, кўнглим тинчирди.

инсон бўлса, у билан умргузаронлик қилсам, дейман.

ОЙСУЛУВ,
Бухоро вилояти».

Наргиза холам билан ёнма-ён яшайдиган яқин қўшинининг қизи эди. Армиядан қайтганимдан сўнг ота-онам мени ўйлантириш тарадудига тушиб қолишди. Шунда холам «Синалган жой, ота-онаси ҳам яхши одамлар», деб ҳалғи қизни роса мақтади. Эртаси кунги ўзим бориб кўрдим ва маъқул тушди. Сўнг тўйимиз бўлди. Наргиза ота-онамининг келини эмас, қизи бўлиб кетди. Кетма-кет уч фарзанд кўрдик. Эркак кишининг оиласидан кўнгли тўқ бўлса, иши юришиб кетаркан. Уй-жой сотиб олдик. Ўша кун... уни қайта кўролмаслигимни билганимда ҳеч қаёққа юбормасдим. Амакисиникига тўйга кетди-ю, кечга бориб қайтаётганида автоҳалокатга учраб вафот этди... Мана, ўша фожеали воқеага ҳам тўрт йил вақт ўтди. Болаларимни, айниқса, кичик ўғлимнинг кўнглини топишнинг ўзи бўлмади. Шундай дамларда қайнонам жонимга ора кирди. Ҳаёт давом этавераркан. **Ёшим 44 да.** Тақдир ўзимникига ўхшаш, уйим-жойим дейдиган, фарзандларимдан меҳрини аямайдиган аёл учраса, хабар берсангизлар.

БАХРОМ,
Тошкент шаҳри».

ТАҲРИРИЯТДАН:
«Бахтли бўлинг» рўқнига хат йўллаётган ёки бевосита мурожаат қилаётган фуқаролар паспорт нусхаси ва яшаш жойидан (маҳалла кўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд қарорининг нусхасини топширишлари талаб этилади.
МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

НОРБОЙ ОТА,
Тошкент вилояти».

«Пешонамизга битган икки қизимизни еру кўкка ишонмай оқ ювиб, оқ тараб воёга етказдик. Каттасини орзу-хавас билан узатдик. Кичигига ичкўёв қилдик. Қуёвимизни ҳўжадай сийладик. Топган-тутганимиз сеники, дедик. Турмуш ўртоғим яхши жойда ишларди. У қазо қилган, қуёвнинг «қилқ»лари чиқа бошлади. Шунга ҳам мана, беш йил бўлди. Ўз уйимга энди бегонадайман. Қизимни, невараларимни ўйлаб, чидаб яшаяпман, дардим ичимда. Гоҳида «Ҳозир тўрт мучам соғлиғида аҳолим шу бўлса, кейин нима бўлади?» деган уй-хавотирга ҳам бораман. **Ёшим 54 да.** Фарзандлари ташвишидан қутилган, танмахрамага мўтжоз

«Ўқтам билан ота-онамизнинг розилиги туфайли турмуш кургандик. Тинч-тотув яшардик. Икки фарзандли бўлдик. Мен ҳам ишлардим. Топганимиз рўзгор тебратишга етарди. Шундай кунларнинг бирида Ўқтам ишининг кўзини биладиган тижоратчи ўртоғи билан ҳамкорликда иш бошлади. Омади чоппи, бир йил деганда машинали бўлди. Уни пул, бойлик тез ўзгартириб юборди. Босар-тусарини билмай қолди. Фарзандларимизнинг туғилган кунини тўйга айлантирди.

Маҳалламиздаги лозиманда жойларга ҳам таллаб борадиган одат чиқарди. Кейинчалик «Ўқтам бир аёлга уйланибди», деган миш-миш тарқалди. «Биронта кўролмайдиганнинг гапи-да», деб ўйладим. Афсус, ҳаммаси рост бўлиб чикди. У менга яхнаш қилди. Ажрашдик. Иккита воёга етмаган болам билан онамининг уйида яшай бошладим.

Онам «Гулдай умринг хазон бўлмасин, фарзандларингни менга ташлаб, қайта турмуш кургин», дерди. Мен «Уларни оёққа турғазай», дедим. Йиллар ўтди. Онам ана «Ниятнинг етдинг, болаларинг одам бўлди, энди кўзимнинг очиклигида оила кургин», дейди. **Ёшим 40 да.** Маълумотим олий, қадримга етadиган, диёнатли инсон чикса, оила қурмоқчиман.

ГЎЗАЛ,
Тошкент шаҳри.

«ИНФАРММАДАД»

Саломатлик марказига марҳамат!

Марказда малакали шифокорлар — эндокринолог, невропатолог, кардиолог, гинеколог, уролог, гелминтолог, лор, окулист, болалар невропатолог, шунингдек, УЗИ, ЭХО, ЭКГ, лаборатория, физиотерапия хизмати фаолият олиб боради.

КўПЛАБ ОИЛАЛАРГА ФАРЗАНД ҚУВОНЧИНИ ТУХФА ЭТИБ КЕЛАЁТГАН САЛОМАТЛИК МАРКАЗИ, СИЗНИНГ ҲАМ ХОНАДОНИНГИЗДА ЧАҚАЛОҚ ОВОЗИ ЯНГРАШИГА САБАБЧИ БЎЛАДИ!

Ёш келинлар ҳомиладорлик вақтида «Бўлажак оналар мактаби»га қатилаб, тешишли маслаҳатлар билан бирга, даволаш гимнастикаси (ЛФК), психоневролог, кардиолог (ЭКГ) кўригидан ўтиб, фойдали йўл-йўриқлар олиб туриши мумкин.

Энди дунёга келган чақалоқлар эса мунтазам равишда болалар невропатолог, педиатр, психолог, эндокринолог, логопед, гелминтолог кўригида бўлади.

Ҳурматли эркаклар! Агар сизда бел, қовуқ соҳасида оғриқ бўлса, тумда ҳолатга тез-тез чиқши, пешоб келгандан сўнг ачишиши, жинсий ожизлик, бепуштлиқ, сабабсиз бош оғриғи, бел, бўйин оғриб, қотиб қолиши, асабийлик, уйқусизлик, семизлик ҳолатлари кузатила-са, малакали уролог, сексопатолог, невропатолог, эн-докринолог ёрдамида барча дардлардан тезда фориг бўлишингиз мумкин.

Балоғат ёшидаги қизларда ҳайз келгандан кучли оғриқ бўлиши, бепуштлиқ, сабабсиз қон кетиши, ту-хумдон кистаси, асабийлашиш, қирқ ёшдан ошган аёлларда қон босимининг ошиши, терлаш, миома, эрозия ҳолатлари бўлса, малакали гинеколог, невропатолог, кардиолог, эндокринолог ёрдамида давола-нади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, «Гафур Фулом» метро бекати.
МЎЛЖАЛ: Цирк томонга 150 метр юрилади.
Тел: (8-371) 244-73-24, 244-49-02

Барча хизматлар лицензияланган.

«ЎҚТАМХОН-НУР» ўқув маркази

қуйидаги ўқув курсларга таклиф этади:

- Тикувчилик — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
- Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.
- Аёллар костюм-шимми, плаш-пальто — 1-2 ой.
- Ҳамшира — 6 ой. 4 ойи ўқиш, 2 ойи амалиёт.
- Ҳамшира (тезкор) — 3 ой.
- Тиббий массаж — 2 ой (амалиёт билан). Нўқтали — 1 ой.
- Торт ва пишириқлар — 2 ой (амалиёти билан).
- Пишириқлар олий курси — 1 ой.
- Уйғурча таомлар ва салатлар — 1 ой (амалиёти билан).
- Аёллар сартарошлиғи — 3 ой (амалиёт билан).
- Педикюр, маникюр — 1 ой (амалиёт билан).
- Сартарошлик — 3 ой (амалиёти билан).
- Тўй ва оқшом турмаклар ва макияж — 1 ой.
- Бухгалтерия хисоби — 3 ой.
- Элита парда ва чойшаблар — 1 ой (амалиёт билан).
- Сартарошлик — 2-3 ой (ўғил болалар учун, амалий).
- Қаштачилик — 3 ой (машинада вишивка).
- Тўқувчилик — 2 ой.
- Инглиз тили — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
- Рус тили — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
- Бисер тикиш, яъни мунчоқ тикиш — 2 ой.
- Сунъий гул ясаш — 1-2 ой.
- Компьютер сабоқлари — 2 ой. Интернет — 1 ой.
- Арабча ва миллий рақс — 3 ой.

■ Машгулотлар амалиёт билан бирга олиб борилади

■ Ётоқхона мавжуд.

Ўқишни тугатганларга ДИПЛОМ берилади.

Манзил: Юнусобод тумани, 3-мавзе, 1-уй, 31-хона.
Мўлжал: Юнусобод дехқон бозори орқасида. Тел: 221-17-95, 221-77-72 (кундузи), 225-97-93
18:00дан 22:00 гача.

Муассислар: Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» халқаро жамғармаси

<p>Фойдаланилмаган кўлэмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.</p> <p>«Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди — 16:00</p> <p>E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz</p>	<p>Бош муҳаррир: Норқобил ЖАЛИЛОВ</p> <p>Қабулхона: (тел. ва факс) 233-28-20</p> <p>Мухбирлар: 234-25-46</p> <p>Котибият: 233-04-35</p> <p>Реклама бўлими: 233-04-50</p> <p>Web-site: oilavajamiyat.uz</p> <p>Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.</p>	<p>МАНЗИЛИМИЗ:</p> <p>Тошкент — 700000</p> <p>Амир Темуру кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй</p> <p>Мўлжал: Олой бозори ёнида</p>	<p>ОБУНА ИНДЕКСИ — 176</p> <p>Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07да рўйхатга олинган. Буюртма Г — 132. Формати А-3, ҳажми 4 табок. Адади — 11286</p> <p>Навбатчи — Санобар ФАХРИДДИНОВА</p> <p>Саҳифаловчи — Илҳом ЖУМАНОВ</p> <p>Мусаҳҳихлар — Самдған САЙДАЛИМОВ, Феруза РАҲМОНҚУЛОВА</p>
---	---	--	--

ISSN 2010-7609 1 2 3 4 5